

Hea Kodanik

Vabühenduste Liidu ajakiri kodanikuühiskonnast

nr 2 (74)

suvi
2018

Ettevõtja ja kodanikuaktivist.
Ärikasum ja ühiskondlik kasu.
Kuidas saavutada koostöös enamat?

Vaikne kõrvalejä
Annika Arras

Vastutustundliku Ettevõtlus

Eesti areng on kinni koostöotahtes

Ma selgitan esmalt, miks ma olen paadunud optimist. Lugesin hiljuti üht artiklit, mis selgitas idioomi “must lammast” teket. Nimelt olla 18. sajandi Inglismaal täheldatud, et igasse lambakarja sündis alati üks must lammast. Tõllal nähti teda kurjuse kehastuse ja halva õnne endena, samuti oli must vill väheväärtuslik, sest seda ei saanud värvida. Pool sajandit hiljem pidasid Sussexi karjused musta lamba sündi karjale hoopis õnne märgiks. Tänapäevaks on teaduslikult tõestatud, et regressiivne geen lööb välja 25%-l juhtudest ja nii sünnibki must lammast. Ei too see õnne või õnnetust, sünnib lihtsalt teist värvi lammast.

Meil on võimalus uskuda, mida soovime, me võime anda sündmustele tähendusi, nagu hing ihkab, ja meil on võimalus kujundada oma käitumist faktidest lähtuvalt.

Põhjus, miks ma alustasin musta lamba looga, seisneb selles, et ilma mustade lammasteta ei saa hakkama kusagil. Täiuslikku inimest pole olemas. Linnatänavail kõnnib ikka aeg-ajalt mõni musta villaga kaetud lammast vastu, olgu ta siis ettevõtja, vabakondlane, ametnik, ajakirjanik või poliitik. Kui ainult musti lambaid märgata, võib pilt päris villaseks muutuda. Mina enamasti end neist häirida ei lase, kuigi tajun nende olemasolu. Ma näen

esmalt valgeid lambaid, sest neid on alati rohkem. Ja ma usun ühiskonna arengusse eeskujude abil.

Minu optimistlikus maailmas on Eestis asjad hästi. See ei tähenda, et ei saaks paremini või et probleeme poleks, aga ma kutsun üles olema orienteeritud probleemide lahendamisele, mitte näpuga osutamisele. See omakorda tähendab eeskujuks olemist.

Eesti areng sõltub koostöotahtest, austavast arutelukultuurist, võimest hinnata olukorda objektiivselt, käitumisviisist, mis kahjustab võimalikult vähe meie elukeskkonda, tegudest, mis pole vaid omakasu peal väljas, haridusest ja haritusest. Ja veel kord rõhutan – koostööst. Mitte ainult tahtest, vaid ka võimest.

Kuigi ühiskonnateadus on meid lahterdanud sektoritesse – avalik, era- ja kolmas sektor –, lisaks on meid veel klassifitseeritud võimust lähtuvalt (nt meedia kui neljas võim), ei saa üle ega ümber faktist, et me kõik oleme inimesed ja oma riigi kodanikud, olenemata sellest, millist rolli parasjagu täidame. Seega on meie riigi heaolu jagatud vastutus ja muutus algab igähehest endast.

Vabakonda koondunud aktiivsed kodanikud tahavad midagi ära teha, midagi paremaks muuta. Neile (meile) läheb korda. Mõned valutavad südant sõbra pärast,

teised on probleeme omal nahal kogenud, kolmandad tajuvad globaalset mõõdet ja ülemaailmsete muutuste mõju meie elule. Aga kaua sa selle südamevaluga maailma parandad? Energia ja suure tahtmise peal on maailmas algatatud paljutki, finišijooned aga ületavad vahesed, sest poolel teel lõpeb energia otsa. Tahtest üksi ei piisa. Kust tuleb võimekus ja vahendid?

Ettevõtja kui kodanik on defineeritud värskemates vastutustundlikku ettevõtlust käsitlevates tekstides kui korporatiivkodanik (*corporate citizen*). Korporatiivkodaniku ühiskondlik aktiivsus ei pruugi olla omakasupüüdmatu, kuid sel on alati lisaks kasumi kasvatamisele ka laiemad eesmärgid.

Eestis teeb arusaamad ettevõtete ühiskondlikust vastutusest alles esimesi samme. Meil on häid näiteid ettevõtjatest, kes mõistavad, et lisaks kasumi teenimisele peab tegevus olema läbi mõeldud ka ühiskonna seisukohalt: millised on väärtused, mida esindame (väärtuspõhisus); millise näeme oma tegevuskeskkonda tulevikus (eesmärgistatus); kuidas meie tegevus realselt midagi muudaks (mõjus) ning mil moel oleme eeskujuks teistele (avalikkus). See mõtteviis on veel siiski pigem erandlik, kuigi ühiskonda panustajaid võib olla rohkemgi, kui välja paistab, sest paljud ettevõtjad lihtsalt ei mõteta oma tegevust

selliselt – ei seo seda oma äristrateegiaga, rääkimata selle avalikust esitlemisest, et olla eeskujuks.

Eesti inimesed usuvad ajalehtedesse, sest usk meedia võimesse ühiskonnas muutusi esile kutsuda on suur (vt Milttoni läbiviidud uuringut). Samal ajal seda kirjutud “peavoolumeediat” ka kardetakse, sest meedial on võim inimesi ja ideid nii toetada ja tähesärasse paisata kui ka põhja lasta. See on kasulik ja ka ohtlik tööriist, mida peaks kasutama õige asja nimel: maailmakogemus näitab, et vastutus-tundlikud ettevõtted meeldivad meediale, meeldivad lugejale ja meeldivad ka üha teadlikumale tarbijale. Tahetakse töötada ettevõttes, mis teeb midagi hästi, millel on hea avalik kuvand ning mille üle ollakse uhked. Meedial on siin palju võimalusi ise nii eeskujuks olla kui ka aidata teiste loodud väärtusi esile tõsta.

Eesti riik on maailma kontekstis väike, aga Eesti sees on riigil väga suur roll: mitmeski valdkonnas on riik suurim tellija, sellega koos ka mõjutaja ning peaks olema eeskujuks kõikidele teistele. See, kuidas ja mida riik hangetega tellib, missuguseid väärtusi esile tõstab (kas ainult odavaim hind?), mõjutab otseselt kõiki neid, kes hangetel osalevad, ning järgmise sammuna neid, kes asuvad riigi tellitud teenust või toodet tarbima. Riik peab endale esitama küsimusi, kuidas ta mõjutab oma investeringutega sotsiaalset, majandus- ja looduskeskkonda ning mida ta saab selles paremini teha.

Et ühiskondlikult vastutustundlik käitumine saaks loomulikuks osaks meie igapäevaelust, tuleb kõigi osalistel teha mõtestatud ja järjepidevat koostööd. Ühisosa leidmiseks tuleb rääkida keeles, mida mõistetakse. Ettevõtja eesmärk on kasum, riigi eesmärk on kodanike heaolu, vabakonna eesmärk on parem elu. Tulemuse toob koos tehtud töö ehk koostöö.

ANNIKA ARRAS

Miltton Nordicsi tegevjuht ja partner

Miltton Nordics on Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi liige ja Koalitsiooni Kestliku Arengu heaks kaasasutaja. Miltton Nordicsi arvamusuuring ettevõtete ühiskondliku aktiivsuse ja sotsiaalse kaasamise kohta on leitav <http://miltton.ee/pea-liiva-alt-valja/>.

Sisukord

Õhus lk 5–7

Vahetasime nime, lähme Arvamusfestivalile, koristame maailma ära.

Mis asub kolme P taga? lk 8–9

Kai Klandorf teeb leksikarubriigis puust ja punaseks, mis imeloom on PPP.

Kui vastutustundlik on ettevõtlus Eestis? lk 10–11

Vastutustundlike Ettevõtete Foorumi juht Kristiina Esop avab, mida mõtleb oma ühiskondlikust rollist Eesti ettevõtja.

Ettevõtja ja kodanikuaktivist lk 12–19

Ärikasum või ühiskonna kasu? Kuidas saavutada koostöös enamat? Andrei Liimets küsis kodanikuaktivistide ja ettevõtjate käest, mida teineteiselt oodatakse ja millised on senised õppetunnid tehtavast koostööst.

Aasta tegijad sotsiaalsest vastutusest lk 20–23

Vabaühenduste Liit on tunnustanud aasta tegijate pärgamisel mitut ettevõtet. Mida nad oma sotsiaalsest vastutusest mõtlevad, uurib Maria Laanjärv.

Mõjufond lahendab ühiskonna probleeme lk 24–27

Heateo Sihtasutus avas hiljuti Eesti esimese filantroopiafondi. Millega täpselt tegemist, kirjutab Pirkko Valge.

Intervjuu Aleksi Neuvoneniga lk 28–31

Üle lahe Soomes tegutseb mõttekoda Demos Helsinki ühiskonna koostöös paremasse tulevikku viimise nimel. Mis seal ootab, uurisid asutajalt Aleksi Neuvonenilt Maria Laanjärv ja Andrei Liimets.

Sotsiaalne ettevõtlus seob inimesi lk 32–33

Välismaa rubriigis kirjutavad Diana Tamm ja Ave-Marleen Rei MTÜ Mondost, kuidas sotsiaalne ettevõtlus maailma päästab.

Erasektor, aita! Ühiskond vajab sind lk 34–36

Esimeses Hea Kodaniku klubis räägiti vabakonna ja ärisektori koostööst. Kuuldust pani olulisemad terad kirja Andrei Liimets.

Kodanikuühiskond 2030 lk 38–39

KODAR saab läbi, aga kodanikuühiskond peab edasi arenema. Ursula Kaasik jagas siseministeeriumi plaane uue arengukava koostamiseks.

Vabaühenduste Liit ja liikmed lk 40–41

Mis neil teksil, räägib liikmerubriigis Aarete Laegas.

PARUSSKI lk 42–43

Hea Kodanik on Eesti ainus perioodiline kodanikuühiskonna häälekandja, mis ilmub koos oma eelkäija EMSL-i infolehega 1994. aastast hea ilmaga neli korda aastas ja trükiarv on seekord 3900.

Kõik autorid kirjutavad siin vabatahtlikkuse alusel – tuhat tänu sulle- ja pildimeistritele!

Tekstid valis ja toimetas

Andrei Liimets | andrei@heakodanik.ee

Kujunduse tegi

Karl-Kristjan Nigesen | karl@nigesen.ee

Keele eest hoolitses

Katrin Kern | kkern@ut.ee

Iga sõna eest vastutab

Vabaiühenduste Liit, Telliskivi 60a,
10412 Kalamaja
664 5077 | info@heakodanik.ee
www.heakodanik.ee

ISSN 1736-7263

Internetis loetav heakodanik.ee/uudised (artiklid üksikshaaval) ja www.heakodanik.ee/heakodanik (kogu ajakiri ja arhiiv)

Paberil leiad ajakirja Vabaiühenduste

Liidu kontorist kontorist ja maakondlikest arenduskeskustest, Tallinna Lennujaamast ja parematest kohvikutest. Oma postkasti saab ajakirja tellida, kui teatad koguse ja kontaktid heakodanik@heakodanik.ee.

Ajakirja jätkuvalt tasuta ilmutist saab ka toetada – www.heakodanik.ee/toeta, reklaamihinnad leiad www.heakodanik.ee/heakodanik.

4041 0799
Trükitoode

Trükitud keskkonnateadlikus trükikojas Ecoprint

Hea Kodaniku kirjastamist ja levikut rahastab Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

SISEMINISTEERIUM

KÜSK

Kodanikuühiskonna Sihtkapital

KODANIKUÜHISKONNA TOETUSEKS

Kaanel: Alo Valge

Alo Valge (sünd 1991) on lõpetanud Tartu Ülikooli maalikunsti eriala. Praegu õpib ta Eesti Kunstiakadeemia magistrantuuris maalikunsti ja on vahetusüliõpilane Mainzi Kunstikõrgkoolis. Ta on alates 2016. aastast osalenud mitmel grupinäitusel nii Eestis kui ka Saksamaal. Oma maalilaaadis käsitleb ta eelkõige fotorealismi, kuid on tegelenud ka *performance*-kunstiga.

Maalingute jaoks on ta inspiratsiooni saanud argipäeva stsenaariumidest. Ta modifitseerib neid ja loob installatsioone, mis seejärel lõuendile kantakse. Teoseid ühest hiljutisemast seeriast “Kilekotisemiootika” saab näha selles Hea Kodaniku ajakirjas.

Kilekott on üks parimaid esemeid, mis sümboliseerib tänapäeva ühiskonna lihtsameelust, filosoofivaesust, räbaldunud mõttemaailma või lihtsalt liialt üürikest elu. Vaadates ringi tänaval, poes või ateljees, peame konstateerima igivana tõdemust, et kõik ihkavad unikaalsuse ja individuaalse poole. Kilekott “kaunistab” meid tänaval ja ühistranspordis ning tooted seal sees meie hindamatut nahka.

Me kirjutame sügavaid mõttekäike röövedes sotsiaalmeedia kloakides ja ostame üüratult kvaliteedivaest odavat kaupa kohalikust miljardi-dollaririidebrändi esindusest. Seejärel aga naaseme sellesse samasse sotsiaalmeedia kanalisse ja jagame pilte Kagu-Aasia kohutavast reostusest, sest massitootmine on meie silme alt ära viidud, nähtamatu. Vastutus aga lükatakse kuhugi digitaalsesse ja imaginaarsesse maailma, kus pole vahet, kas reostus asub Aasias või Neptuuni seitsmendal kuul.

Sisu on endine, nimi uus

Hüvasti, pikaldane Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit,

tere tulemast, krapsakas
Vabaihenduste Liit.

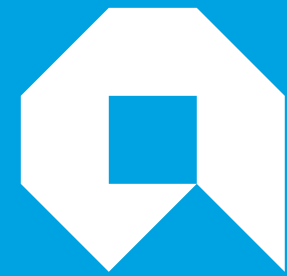
Just selline on alates juunist ametlikult me uus nimi.

Siim Lõvi (ERR)

KOOSMEELE PREEMIA pälvis Annika Laats

Jaнварis Vabaihenduste Liidu aasta tegijate tunnustamisel aasta hääleks valitud Annika Laatsi auhinna kapp täieneb mühinal. Aprilli lõpus andis Avatud Eesti Fond talle üle 21. Koosmeele preemia tema vankumatu soovi eest otsida positiivset ühisosa ka siis, kui väärtuskonfliktid tunduvad ületamatutena. Juunis tunnustas Eesti Seksuaaltervise Liit omakorda Laatsi aasta seksuaaltervise edendajana.

arvamus festival

10.-11.08.2018 Paides

FOOKUSES ON suhtluskultuur, Balti koostöö ja demokraatia olemus

10.-11. augustil tasub taas sättida sammud Paidesse, sest Eestimaa südames toimub kuuendat korda suve kõige lahedam üritus – Arvamusfestival.

Kuuenda Arvamusfestivali programmis on eriline tähelepanu Eesti suhtluskultuuril, samuti räägitakse 100-aastaste Balti riikide tulevikust ning süvenetakse demokraatia olemusse. Ühtekokku toimub 160 arutelu kahekümne kolmel alal.

Aruteluteemad jõudsid festivali kava kevadise ideekorje tulemuste põhjal. Arvamusfestival pakkus enne omalt poolt mõtteaineks Eesti sajanda sünnipäevaga seotud märksõnu, mis kõik ka programmi jõudsid. Samuti joonistatud ideede põhjal välja näiteks Eesti usu ala, metsaala, tehnoloogiaala, tervise ja turvalisuse ning inimvara ala. Arutelude kava saab tutvuda Arvamusfestivali kodulehel www.arvamusfestival.ee/kava/.

Augustis toimub TEINE HEA KODANIKU KLUBI

Aprillis alustas uus arutelusari Hea Kodaniku klubi, mille avaüritusel räägiti äri- ja vabakonna koostööst. Kokkuvõtet arutelust saab lugeda sellest Hea Kodaniku ajakirjast. Järgmine Hea Kodaniku klubi toimub 22. augustil, seekord vesteldakse vabaihenduste ja ülikoolide koostööst ning mõju mõõtmisest.

Klubi seekordne eesmärk on jagada teadmisi ja anda ülevaade praktilistest tööriistadest, mille abil organisatsioonid saavad oma ühiskondlikku mõju hinnata. Samuti räägime väärtuste kommunikeerimisest, teadus- ja ühiskonnast koostööpartnerite leidmisest ja ühiskonna ühiselt paremaks muutmise võimalustest.

Hea Kodaniku klubi eesmärgiks on tuua

mitteformaalses õhustikus kokku eri sektorite esindajad ja mõelda ühiselt ühiskondlike probleemide lahendamisele. Hea Kodaniku klubi on mõeldud kõigile, kellele lähivad korda ühiskonna areng, uute lahenduste ja mõteteni jõudmine ning kaasamõtlete leidmine.

Loe lisa: heakodanik.ee/heakodanikuklubi/.

DIGITÖÖTOAD veebis igähele vabalt järel- vaadatavad

Eelmise aasta lõpus ja selle alguses korraldas Vabaihenduste Liit 15 digitöötuba, et vabaihendused ja kodanikuaktivistid õpiksid digivahendeid oma eesmärkide saavutamiseks efektiivsemalt kasutama. Salvastasime kõik töötavad ning nüüd on nad YouTube'i keskkonnas Hea Kodaniku kanalil täiesti tasuta igähele järelvaatamiseks saadaval.

Andrei Liimets

Jozef Mictic | Dreamstime.com

Vabakond ja ettevõtlusorganisatsioonid kutsuvad üles RAHVASTIKUKRIISI tõsiselt võtma

Vabaihenduste ja ettevõtete esindusorganisatsioonid ootavad otsustavamaid samme kahaneva rahvastiku probleemiga tegelemisel. Selle tarbeks sõnastati ühiselt viis soovitusi ja ootust, et mais tutvustatud rahvastikupoliitika põhialused ei jääks pelgalt paraaddokumendiks.

Esitatud ettepanekud on järgmised.

Esiteks – rahvastikupoliitika alusdokument tuleb riigi kestmise seisukohast seada ülimalikuks ja kõik muud riiklikud strateegiad peavad sellest lähtuma.

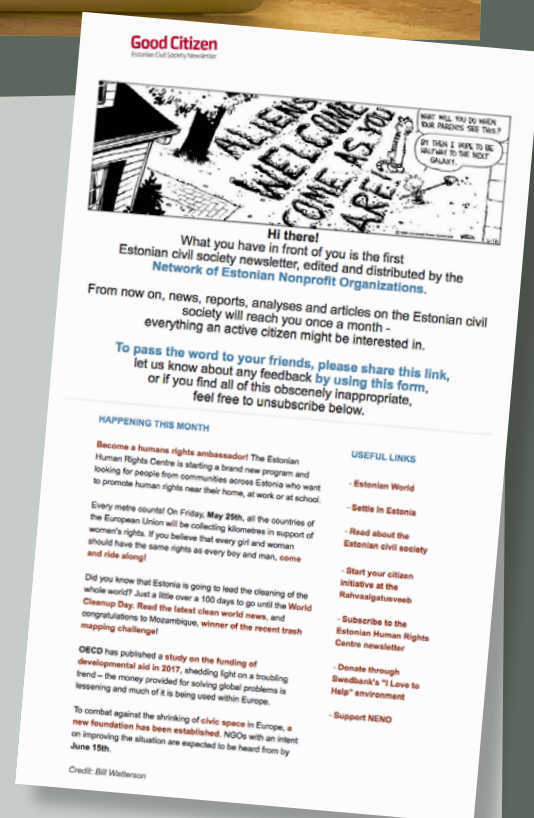
Teiseks – rahvastikupoliitika eri valdkonnad ja tegevussuunad on vaja seada tähtsuse järjekorda. Vastasel juhul ei teki fookust ja üheski suunas liikuma ei hakka. Ideaalis võiks tähtsuse järjekorra seada juba dokumendi arutamisel Riigikogus. Samuti tuleks

seada teha hilisemates, ministeeriumides valmivates valdkondlikes arengukavades.

Kolmandaks – rahvastikupoliitika aluste vastuvõtmise järel on kohe vaja hakata välja töötama vastavaid valdkonnapoliitikaid ja tegevuskavasid.

Neljandaks – reaalsete tulemuste saavutamiseks tuleb määrata riiklik vastutaja, kellel on volitused teema ministeeriumideüleseks juhtimiseks ja piisavalt raha tulemuslikuks tööks.

Viiesandaks – ootame erakondadelt oma maailmavaatest lähtuvaid konkreetseid ja mõõdetavaid ettepanekuid, mida ja kuidas võetakse ette Eesti rahvastiku hääbumise probleemi lahendamiseks. Loodame, et vastus küsimustele on fookuses kõikide erakondade 2019. aasta valimisprogrammid.

Värske INGLISKEELNE UUDISKIRI Eesti kodaniku- ühiskonnast

Alates maikuust saabab Vabaihenduste Liit igal kuul välja uut ingliskeelset infokirja Eesti kodanikuühiskonnast, kuhu kogume olulisemad uudised, sündmused, uuringud ja muu vajaliku, mida eesti keelt emakeelena mitterääkivad aktiivsed kodanikud võiksid Eestis toimuva kohta teada. Uuri lisa heakodanik.ee/en/.

Dzianis Miraniuk | Dreamstime.com

RIIGIKOGU asus hasarti menetlema

Riigikogu rahanduskomisjon saatis esimesele lugemisele eelnõu, millega kaotatakse hasartmängumaksu nõukogu ja kujundatakse maksuraha jaotus läbipaistvamaks ja kindlamaks. Suures saalis nõnda libedalt ei läinud ja arutelu sai üsna kirglik.

Vabaerakond tegi ettepaneku eelnõu kohe tagasi lükata, aga hääletuse tulemusena menetlus siiski jätkub.

Muudatusettepanekute tähtjaks sai juuni lõpp, mis tähendab, et sisuline arutelu jääb sügisesse.

Loodi KESTLIKU ARENGU KOALITSIOON

Kestliku Arengu Koalitsioon

Arengukoostöö Ümarlaua eestvedamisel sündinud koalitsiooni eesmärk on muuta Eesti heaoluriigiks, kus valitsetakse, toodetakse, tarbitakse ja kujundatakse poliitikaid kestlikkuse põhimõtete alusel. Koalitsioon on koostöö- ja infoplatvorm, mille toel saab iga selle liige aidata kaasa kestlikuma maailma loomisele just talle sobival moel.

Koalitsiooni eesmärgid on: tõsta avalikkuse teadlikkust maailma kestlikust arengust,

anda sisendit poliitikate kujundamisse, panustada arenguseiresse, tõhustada omavahelist koostööd.

Koalitsiooniga on oodatud liituma kõik ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, kes tunnevad huvi meie ühiskonna kestliku arengu ja selle edendamise vastu.

Liituda võib nii info saamise kui ka aktiivsema osalemise eesmärgil. Liitumiseks kirjuta agne@terveilm.ee.

Lets Do It World kutsub maailma KORISTAMA

15. septembril 2018 leiab aset maailmakoristuspäev - päev, kus ligi 150 riiki panevad seljad kokku ja koristavad ära palju looduses vedelevat prügi. Tegu on suurima omataolise kodanikualgatusega maailma ajaloos ja mis veel ägedam, see kõik on välja kasvanud Eestimaa Teeme Ära prügikoristusaktisioonist 2008. aastal!

Loomulikult koristame ka meie siin Eestis, kingituseks iseendile meie riigi sajanda sünnipäeva puhul. Eesti koristuspäeva fookuses on metsad, rannad ja jõgede-järvede kaldad. Kuid enne koristuspäeva tuleb prügi üles otsida ja kaardistada!

Kõik me liigume suvel looduses, kuid alalõpmata riivab silmailu põõsa alla jäetud prügihunnik või tee äärde visatud rämps. Kõige parem on, kui sa looduses vedeleva prügi kohe kaasa võtad ja prügikasti viid, aga kui see ei ole võimalik, kaardista looduses vedelev prügi ära!

Selleks laadi oma nutiseadmesse rakendus World Cleanup ja registreeri end kasutajaks. Edasi on kõik maru lihtne: pildista prügihunnik üles ning täida rakenduses vajalikud lahtrid ja laadi oma prügipunkt üles. Kuidas seda täpsemalt teha või kuidas käituda siis, kui soovid kaardistama minna hoopis mitmekesi või lausa tiimidega, leiad veebiaadressilt www.maailmakoristus.ee/kaardista-prügi/. Sellelt aadressilt leiad ka äpi põhjalikuma kasutusõpetuse.

Kõikide kaardistajate lisatud prügipunktidest tekib globaalne prügikaart, mis on aluseks maailmakoristuspäeva koristuspunktidele, teadlastele heaks infoallikaks inimeste prügistamisharjumuste kohta ning loodetavasti ka eelduseks globaalpse prügi-poliitika tõhustamiseks.

Vaata lisa www.maailmakoristus.ee/ ja tule appi maailma koristama!

Lühend PPP tuleneb ingliskeelsest mõistest *public-private partnership*. Milline on üks mõjus avaliku ja erasektori koostööprojekt, kirjutab Vabaühenduste Liidu juhataja **KAI KLANDORF**.

Mis asub kolme P taga?

Sukeldusin umbes viis kuud tagasi taas vabaühenduste laia maailma. Võrreldes nelja aasta taguse ajaga, mil viimati vabaühenduses töötasin, on muutunud siiski võrdlemisi vähe. Peamine probleem ja takistus plaanide teoks tegemisel on ikka ja jälle ennekõike rahastus.

Järjest enam on rahastusega seoses teemaks tõusnud koostöö äri-sektoriga, mille edukus muutub vabaühendustele vaikselt kvaliteedimärgiseks. Kõigil ei tasu siiski asuda üksipäini tormama lähima ettevõtte või ettevõtja juurde raha küsima – äri-sektori ressursside kaasamiseks on märksa loomingulisemaid ja sisulisemaid võimalusi.

Vabaühenduste eesmärk on leida oma tegevuste elluviimiseks ja mingi ühiskondliku probleemi leevendamiseks

rahastust, olgu annetuste või toetustena. Paljude probleemide leevendamiseks saavad kasu kõik ühiskonna sektorid, seega peaks rahastuses olema järjest enam näha eri osalisi ühendavat partnerlust. Seda võimaldavad nii mõjufondid, sotsiaalse mõju osakute süsteem kui ka järjest enam soovitatud ning Šotimaal kasutuses olev kogukonna osakute süsteem, mis aitab rahastada mitmesuguseid sotsiaalseid ettevõtteid ja algatusi.

Siseministerium ja Vabariigi Valitsus uurivadki praegu sotsiaalse mõju osakute kasutamist. Mõju osakute süsteem on väga populaarne Inglismaal. Nendega kaasneb aga ka ohte, millega tuleb Eestis sarnase süsteemi väljatöötamisel arvestada. Üks suurim on näiteks Eesti jaoks eriti olulise märksõnana innovatsioon, mida mõju

osakute kasutamine vähendada võib. Nimelt vähendatakse kasumi eesmärgil sageli riske just kindla peale minevate meetodikate kasutamisega.

Eri pooli ühendavaid rahastusvõimalusi on õigupoolest rohkelt ning jalgratast leiutada pole vaja, sest avaliku ja erasektori partnerlus on olnud ajaloos kasutusel pikalt. *Public-private partnership* (PPP, P3) ehk avaliku ja erasektori koostöö tähendab enamasti pikaajalist partnerlust, mille käigus erasektor osutab teenust, teostab projekti ehk täidab avaliku sektori ülesandeid, saades hiljem tasu otse valitsuselt või ka tarbijatelt. Sellisel koostöövormil pole väga selgeid rahvusvahelisi kriteeriume ja defineeritud raame, seega jääb üksjagu mänguruumi.

Kõige enam jagub PPP-projekte taristuehitusse. Seetõttu saab ka Eesti

Maanteeamet uhke olla, et Tallinna-Tartu maantee Kose-Mäo lõik valmib just PPP-projektile toetudes. Eesti PPP-projektide hulgast leiab juba praegu näiteks Haapsalu veekeskuse, Rakvere spordihoone, Jõhvi kontserdimaja, Pärnu kergetööstuskeskuse jne. Kahjuks on aga nendest näidetest hoolimata selliseid koostöövõimalusi Eestis üsna vähe uuritud ja need on ka vähe levinud.

Eestis on küll loodud pikaajalisi partnerlusi, mis võivad tuua ettevõttele suuri kasumeid, aga ei pruugi maksumaksja perspektiivist ja laiemat ühiskondlikku kasu arvestades olla kõige mõistlikumad. Üks võimalik näide on Tallinna koolid, mille Urmas Sõõrumaa ettevõttele hallata andmine tõi tollele esimese kaheksa aasta jooksul 30 vältavast lepingust puhast kasumit 10 miljoni euro jagu.

Klassikalisel kujul PPP kasutamine võib olla väga kallis ja bürokraatiamahukas. Londonis kasutati avaliku ja erasektori koostööd näiteks metrooteenuse pakkumiseks. Partnerluse elluviimist reguleeris leping, mis koosnes enam kui 30 lepingudokumentidest ja üle 2800 leheküljest tingimustest. Metroorünnak 2005. aastal tõi kaasa kogu dokumendimassiivi laiamaahulise analüüsi, hinnanguliselt töötasid juristid vastutuse selgitamiseks läbi enam kui 50 000 lehekülge ametlikke dokumente. Londoni metroo avaliku ja erasektori partnerlus lõpetati aastal 2010 ning õppetunde suurprojektide nagu taristu koostöös ehitamiseks jagub sealt ilmselt küllaga.

Koostöös betooni valamine lihtsalt ei loo samasugust lisaväärtust, kui näiteks koos vabaihendustega mõnd ühiskondlikku probleemi lahendades.

Kõige sagedamini puutuvad PPP-projektidega kokku ülemaailmse haardega organisatsioonid, nagu Maailmapank, Oxfam jt. PPP on juba oma algideelt koostöövorm, mille sihiks on ühiskondlik laiapõhjaline kasu. Samas on näiteks Maailmapank pälvinud ka üha enam kriitikat,

et idee on küll hea, aga arenguriikides on PPP-projektid toonud kaasa teenuste kättesaadavuse vähenemise või kvaliteedilanguse. Seetõttu soovivad järjest enamad vabaihendused näha PPP vormis muutust.

Ka Euroopasse jagub näiteid ebaõnnestunud koostöökatsetustest. Euroopa Kontrollikoda andis välja põhjaliku raporti, mille peamine järeldus oli, et PPP ei ole avaliku taristu pakkumisel majanduslikult jätkusuutlik valik. Ka Vabaihenduste Liit on seisukohal, et kuigi PPP on oma ideelt kasulik koostöövorm, mida riigid ja kohalikud omavalitsused võiksid enam kasutada, pole see parim lahendus just taristuprojektide puhul. Koostöös betooni valamine lihtsalt ei loo samasugust lisaväärtust, kui näiteks koos vabaihendustega mõnd ühiskondlikku probleemi lahendades.

PPP saab aga olla palju enam. Põhiorhk peaks olema avalike teenuste efektiivsuse tõstmisel, riskide jagamisel eri poolte vahel ja eksperditeadmiste kasutamisel. Eestis tuleks kasutada rohkem selliseid PPP-projekte, kus partneriteks oleksid äri- ja avalik sektor ja vabaihendus elluviijana. Vabaihendused on selles koostöös võimelised panustama eksperditeadmistega, maandama riske, tõstma efektiivsust ja suunama fookuse ühiskondlikule kasule. Tavalise teenuse delegerimisega võrreldes on PPP-projektid pikemaajalised (kohati isegi 20–40 aastat) ja hõlmavad teenust tervikuna. Teenust vaadeldakse ka püsiva partnerluse võtmes, mitte allhanke vormis tellija ja elluviija suhtes. Vaja on vaid läbi mõelda kaks suurimat probleemi: mõju hindamine ja riskide maandamine.

Kuidas siis võiks üks hea PPP-projekt toimida? Esmalt peab olema selge, millist sisulist muutust soovitakse ellu kutsuda. PPP üks kriteeriumeid on konkreetsetes tulemustes kokkuleppimine. Muidu võib juhtuda nagu Lesothos, kus jätkusuutmatult kavandatud PPP-projekt viis 51% riigi tervishoiueelarvest ühtainsat haiglat käitavale ettevõttele, ähvardades pankrotistada terve riigi.

Vastunäitena avalike huvide elluviimisest võib tuua vabaihenduse ja äri- ja avalik sektori koostöö vaksineerimisel. GAVI (globaalne ühendus vaksineerimiseks ja immuniseerimiseks) on suutnud edukalt tuua ühe laua taha väga mitu partnerit alates üleilmsetest terviseorganisatsioonidest ja riikide valitsustest vaksineerimise eesmärgi, uuringuasutuste

ning vabaihendusteni. GAVI võrgustikul on mitu edukat näidet PPP-projektide elluviimisest just terviseedenduse vallas, kus näiteks Vodafone on toeks Mosambiigi kohalikele vabaihendustele ja raviasutustele vaksineerimisandmete registreerimisel, uuendamisel ja meeldetuletamisel,

Kui ka mõni teenuse delegerimine või PPP-projekt luhta läheb, ei maksa kaotada usku koostööst saadavasse kasusse.

aidates lisaks jälgida vaksineerimise jätku.

Toimivate PPP-projektide põhjal on optimistlikumad eksperdid jõudnud järeldusele, et tegu on võimaliku uue ehk nii-öelda neljanda sektoriga. Uus ühine ökosüsteem ühendab kolme olemasoleva sektori parimad aspektid ja loob täiesti omaette toimiva süsteemi. Neljas sektor on kvalitatiivselt erinev, sest keskendub tegevusele, mille eesmärgiks on saavutada sotsiaalne muutus, mis on mõõdetav, kasulik ja laiendatav.

Tänapäeva ühiskonnas täiendatakse koostöövorme muidugi pidevalt, et meid ümbritsevat keskkonda kuidagigi paremaks muuta. Ka rahastuse mõttes on koostööd tegevad vabaihendused jätkusuutlikumad. Meie siinsete projektide ja hangete konkurentsi mätta otsast oleks ehk vaja mõelda rohkem nagu Austraalia vabaihendused, kes moodustasid koalitsiooni, et olla sobivad laenusajaad. Nõnda soetasid nad endale suure äriettevõtte ja tegid sellest avalikke huve kandva, kasumliku sotsiaalse ettevõtte. Eestis piisab juba väikesematest sammudest võitlemaks üsnagi jäikade silotornidega ja hanke- või projektirahastusse kinni jäänud mõtteviisiga.

Mis peamine, katsetada tuleb igal juhul, sest vigadest ju õpitaksegi. Kui ka mõni teenuse delegerimine või PPP-projekt luhta läheb, ei maksa kaotada usku koostööst saadavasse kasusse. Ka suuremad valitsused, nagu Inglismaa ja Austraalia, kus on olnud mitu ebaõnnestunud PPP-projekti, on endiselt selle koostöövormi suured toetajad.

Kui vastutustundlik on ettevõtlus Eestis?

Mai lõpus said 70 ettevõtet Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi tunnustuse selle eest, et hoolivad ümbritsevast ning soovivad panustada ühiskonda rohkemaga, kui seadus nõuab. Foorumi tegevjuht **KRISTIINA ESOP** kirjutab, kui kaugele Eesti ettevõtlus tänaseks oma ühiskondliku vastutuse mõtestamisel jõudnud on.

Eestis räägitakse ettevõtete sotsiaalsest vastutusest praegu oluliselt rohkem kui näiteks viis aastat tagasi, võrreldes Põhjamaadega aga siiski veel suhteliselt vähe. Oleme jõudnud selleni, et avalikult ja sisuliselt arutletakse näiteks selle üle, milline on ettevõtte roll ja vastutus ühiskonna ees lisaks kasumi teenimisele.

Eleringi juht Taavi Veskimägi kirjutas mõnda aega tagasi, kuidas tippjuhtidel lasub lausa kohustus osaleda riigi arengus ja avalikes aruteludes. Ettevõtted on hakanud aastaaruannetes (aga ka muudes infokanalites) lisaks finantsnäitajatele välja panema ka sotsiaalse ja looduskeskkonnamõju näitajaid ning üha tähtsamaks muutub usaldusväärtuse temaatika. Üha rohkem ettevõtteid osaleb igal aastal Vastutustundliku Ettevõtluse Indeksis.

Ettevõtte sotsiaalne vastutus (*corporate social responsibility* ehk CSR) tähendab eelkõige sotsiaalse, keskkondliku ja majandusliku mõõtme lõimimist juhtimissüsteemis. See sisaldab näiteks ka huvigruppide vajaduste tundmist ja äritegevusega kaasnevate mõjude teadlikku juhtimist. Väärtustel põhineva ja süsteemse juhtimisega annab ettevõtte ühiskonnale tugeva signaali, mida ta oluliseks peab ja millise elukeskkonna loomisesse panustab. Signaale antakse edasi mitmel viisil, sealhulgas näiteks juhtkonna avalike seisukohatade kaudu ja sellega, milline on töötajate hoiak klientide suhtes. Ka Nasdaq Balti börsil on sotsiaalse vastutustundlikkuse temaatika hetkel aktuaalne. Teadlikkuse tõstmise kaudu juhitakse investorite tähelepanu ettevõtete usaldusväärsust tõendavatele mitmekülsetele näitajatele.

Ettevõtted, kes sotsiaalset vastutust ei tähtsusta, teevad endale pikas plaanis karuteene. Miks? Infoajastust tulenevalt ollakse märksa enam teadlikud ühiskondlikest probleemidest ning ebaõiglusest. Suur hulk tänastest noortest peab vajalikuks kuuluda organisatsiooni, mis aitab kaasa mõne suurema ühiskondliku eesmärgi saavutamisele või probleemi lahendamisele. Täendus ja sisukus töö tegemisel ning isikliku talendi rakendamine on üha rohkem hinnas. Oskus huvigruppidega dialoogis olla aitab lisaks uute äri võimaluste loomisele ligi meelitada talente, mis on muutumas ettevõtete üha suuremaks prioriteediks.

Tööandjatel on ettevõtluse seisukohalt kasulik teada, millised on tähtsamad avalikkuses käivad arutelud ning kus tema

ettevõtte saab kaasa aidata sektorisest ja sektoriteüleste kitsaskohtade lahendamisele.

Trendid sektoritevahelistes koostöömudelites

Üha sagedamini toimub sektorite koostöö uusi kestlikke ärimudeleid luues, mis on juba eos mõeldud probleemide süsteemseks lahendamiseks ja ühiskonna tervise parandamiseks.

Telia Company jätkusuutliku strateegia asepresident Anne Larilahti rääkis Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumile antud intervjuus ilmekalt, kuidas huvigruppidega jagatud väärtuste põhjal on võimalik genereerida väga palju erinevaid ühiskonnale kasulikke äri lahendusi.

Ettevõtted, kes sotsiaalset vastutust ei tähtsusta, teevad endale pikas plaanis karuteene. Miks?

Ta tõi välja, kuidas globaalsete säästva arengu eesmärkide (*Sustainable Development Goals*) taga on ettevõtete jaoks peidus rohkelt äri võimalusi. Näiteks Eestis panustab Telia koostöös Tartu linna ning Tartu Ülikooliga projekti SmartEnCity, mille peamiseks eesmärgiks on parema, innovaatilisema ning energiasäästlikuma linnakeskkonna rajamine. Tegevused, mida ühiselt planeeritakse, on näiteks targa linna mudeli väljaarendamine, integreeritud infrastruktuuri loomine Tartusse, targa kodu lahenduste arendamine, suurandmete analüüsimine ja kasutamine koostööprojektide elluviimiseks jpm.

Meil ei ole Eestis veel süsteemseid lahendusi paljudele suurtele ühiskondlikele probleemidele, kuid oleme muutunud oluliselt tähelepanelikumaks ja julgemaks kestlikkuse teemade tõstatamisel. Ettevõtted loovad üha rohkem ärimudeleid ühiskonna kitsaskohtade likvideerimiseks. Kolmas sektor pakub samamoodi koostöömudeleid, nagu Heateo Sihtasutuse Mõjufond või sotsiaalse ettevõtte Uuskasutuskeskus koostöö eri sektoritega, loomaks tugevamat ja mõjukamat taaskasutusvõrgustikku.

Kuna suuremad probleemid on sageli

sektorite ja huvigruppide ülesed, saab neid ka lahendada koostöös. Siin on väga oluline arvestada eri tüüpi organisatsioonide (äri-ettevõtte vs. MTÜ vs. avaliku sektori organisatsioon) eripäradega. Lisaks eelnevale on teine keerulisem ülesanne kõikidele sobiva süsteemse koostöömudeli jõudmine. Kui hakata panustama mõnda suuremasse sotsiaalsesse probleemi (näiteks vaesuse vähendamine, säästlikum tarbimine, ühiskonna vananemine), on jätkusuutlikkuse mõõtme arvestamine algusest peale hädavajalik ja seda mitte ainult erasektori ettevõtete puhul, vaid kõigi poolte vaates.

Äri sektorit partneriks kutsudes on tähtis, et investeringud toetaksid nii ettevõtte enda kui ka ühiskonna arengut. Koostöö käigus tuleks keskmesse seada nii muutuse loomisest osalevate inimeste areng kui ka selgelt seatud lähtekohad ning eesmärgid, kuhu soovitakse jõuda. Täpselt nagu majandusnäitajate puhul tuleks kirjeldada sotsiaalse mõjuga seotud eesmäärke.

Kokkuvõttes, kui varem tähendas ettevõtte edukus sagedamini aktsionäride rikkaks tegemist ja kasu ühiskonnale rikkaste panust ühiskonda, siis uus mudel, mis seab varasemat üha rohkem küsimärgi alla, on olemuselt oluliselt süsteemsem ja mõjuvõimsam. Üha rohkem väärtustatakse ka Eesti tööjõuturul inimest ja ümbritsevat elukeskkonda, mis tähendab seda, et töö tegemise käigus huvitab inimesi üha rohkem mõtestatud ja arendav sisu, hea vaimne tervis ja ka näiteks tervislik toit kööginurgas.

Hea lihtne meenusus on kolme mõõtme-ga jätkusuutlikkuse mudel, millega tuuakse esile inimeste, elukeskkonna (planeedi) ja külluse püsijäämise (*people, planet, prosperity*) vastastikune seotus. Seega julgege otsustada, et see, millist muutust ühiskonnas loote, on teile oluline.

Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum arendab alates 2005. aastast vastutustundlikku ettevõtlust Eestis ja koondab ainsa katusorganisatsioonina Eestis vastutustundlikku ettevõtlust praktiseerivaid ettevõtteid. Foorumil on tugev liikmestruktuur ja see teeb aktiivset koostööd ettevõtjate jaoks oluliste organisatsioonide ning võrgustikega. Foorumi eesmärk on edendada mõtteviisi, et vastutustundlik äritegevus on ettevõttele kasulik, praktikas lihtne ja mainekas. Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum ühendab ettevõtteid, kelle jaoks on oluline toimida vastutustundlikult, et tagada nii oma ettevõtte, ühiskonna ja riigi jätkusuutlikkus.

Ettevõtja ja kodanikuaktivist

– kuidas saavutada koostöös enamat?

A close-up photograph of two hands, one larger and one smaller, holding a small, light-colored object. The hands are positioned in the upper left and lower left of the frame, with the fingers gently gripping the object. The background is a plain, light color.

Vabakonna ja ärisektori koostöö on sageli rahapõhine, aga võiks olla palju enamat. Kui palju mõtlevad Eesti ettevõtjad ühiskonda panustamisest, kuidas vabaühendused neid kaasavad ja kuidas seda kõike edukamalt teha võiks, uuris **ANDREI LIIMETS**.

Viiimastel aastatel on sotsiaalmeedia kihanud artiklitest ja uuringutest, mis sedastavad, et 50% maailma rikkustest on vaid 1% inimeste käes. Nõnda on avalikkuse pahameel demokraatia murenemise ajastul tabanud mitte üksnes poliitilist, vaid ka ärieliiti. Suur korporatsioonide kasumiahne lammutamise kõrval pole pilt siiski lootusetu – ettevõtete tegutsemismudelisse põimitakse jõudsalt trendikaid termineid, nagu sotsiaalne vastutustundlikkus ja kestlik areng.

Pooltele kõigist ootustest vastas vaid 14 ettevõtet 100 seast.

Märksa keerulisem on aru saada, millal oma põhitegevust tööpoolest vastavalt korrigeeritakse ning millal on pigem tegemist pelgalt linnukese kirja saamisega veebilehel ilutseva reklaami tarbeks.

Sarnane pilt vaatab vastu ka koduses Eestis – jää on justkui hakanud sulama, aga hinnangud sellele, kui palju ja kui mõjusalt ettevõtted ühiskonda tagasi panustavad, erinevad paiguti kardinaalselt.

Mõtestamata vastutustundlikkus

Ettevõtete vastutustundlikumaks nõustamisega tegelev Sustinere analüüsis hiljuti, kuivõrd läbipaistev on sotsiaalse ja keskkondliku mõju kommunikatsioon 100 Eesti suurimas ettevõttes, kes annavad kokku tööd 80 000 inimesele. Aastaaruannete põhjal uuriti indikaatoreid, mis võiks olla ühe vastutustundliku ettevõtte töö puhul selgelt kajastatud, ning saadi tulemuseks, et pooltele kõigist ootustest vastas vaid 14 ettevõtet 100 seast.

Üks uuringu läbiviijatest ja Sustinere eestvedajatest Maris Ojamuru ei tõtta siiski Eesti ettevõtluskultuurile vett peale tõmbama: “14 ettevõtet pole muidugi palju, aga aastaaruanne pole ka ainus koht, kus ettevõtte oma arengust märku annab, see on lihtsalt kõige stabiilsem infoallikas. Mingi tunnetuse selle põhjal

kindlasti saab, aga üldiselt on ettevõtted üha avatumad ja läbipaistvamad.”

Ojamuru hinnangul ei ole küsimus selles, et ettevõtted ei tahaks rohkem ära teha ning ühiskonda panustada, vaid et ühiskondlik vastutustundlikkus on endiselt üsna nõrgalt defineeritud. Ettevõtjate jaoks võib see tähendada väga erinevaid asju – raha andmist headele algatustele, oma põhitegevuse sisulist muutmist või selget joondumist kirja pandud väärtuste järgi.

Defineerimine, milles ettevõtte ühiskondlik vastutus seisneda võiks, on oluline ennekõike ettevõtte enda jaoks, et saadaks üldse aru, millises valdkonnas ja mida kõige edukamalt mõjutada saaks.

“Sageli ei teadvustata, et vastutustundlikkuse alla läheb ka see, kui avatud ja läbipaistev on juhtimiskultuur. Ka nende jaoks, kes vastutustundlikkuse peale ei mõtle, on oluline see, et näiteks korruptsiooni risk poleks suur. Samuti on oluline kaasav suhtlus oma huvigruppidega, kelleks on esimeses järgus töötajad ja kliendid. Minu tunnetus ütleb, et paljud ettevõtted tegelevad väga aktiivselt näiteks töötajate kaasamisega, aga ei teadvustata, et see ongi vastutustundlikkus,” kirjeldab Ojamuru.

Ettevõtjatelt hinnangut küsides erinevad oluliselt nii arusaamad sellest, mis on vastutustundlik ettevõtlus, kui ka sellest, kuidas Eesti ettevõtetel ühiskonda panustamisega üldse läheb. Üks pangandusest tuntud ettevõtja meenutab, et üldistamine on võimatu, kuna “keskmine ettevõtja on sama nagu patsientide keskmine temperatuur haiglas” ning et sotsiaalselt vastutustundlik on Tallinnast kaugel tegutsev ettevõtja, kes annab 50-le või rohkemale inimesele tööd, mitte mõni suurettevõtte, kes kulutab tuhandeid sponsorluseks ja kümneid tuhandeid selle sõnumi reklaamiks.

Teine edukas, kinnisvaras tegutsev ettevõtja hindab, et Eesti ettevõtja on sotsiaalselt vastutustundlikum kui kunagi varem, ei looda enam üksnes riigile ning on hakanud mõistma ja teadvustama oma rolli ühiskonna paremaks muutmisel. Üha paremini on hakatud aru saama ka sellest, et võimalikke viise panustada on aeg-ajalt mõnele abipalujale rahapaki viskamisest oluliselt enam, ja viise ühiskonna arengusse panustada leitakse sageli koostöös vabaaühendustega.

Väikestest sammudest suure pildi juurde

Üks ilmekaid näiteid, kuidas äri sektor ja vabaaühendus saavad suurema ühiskondliku eesmärgi nimel koostööd teha, on Korruptsioonivaba Eesti mitmeaastane partnerlus Eesti Raudteega, mis kasvas välja väga praktilisest korruptsiooniriski tajumisest ettevõttes.

“Eesti Raudtee teadvustas, et korruptsiooni ennetamiseks tuleb midagi ette võtta, ja esimene soov oli üksiku meetme rakendamine. Suutsime omalt poolt näidata, et üksik tegevus ei pruugi tulemust tuua, vaid vaadata tuleks laiemat pilti, ning seejärel sõlmisime mitmeaastase koostöölepingu,” meenutab ühise tee algust Korruptsioonivaba Eesti juhatase esimees Erkka Jaakkola.

Eesti Raudteel olid Jaakkola hinnangul juba olemas korralikud teadmised ja kompetents riskijuhtimises, mis võimaldas asuda aktiivselt tegutsema ka korruptsiooniriskiga. Korruptsioonivaba Eesti võimekuseks partnerina peab ta aga mitte ainult erialast kogemust, vaid suutlikkust vaadata asju ettevõtte perspektiivist.

“Mina olen seda mõtestanud nii, et ettevõtte tegevus on alati seotud ettevõtte eesmärkidega – ei peaks mõtlema ainult sellele, mida ettevõtte tegema hakkab, vaid leidma ka tegevuse puutepunkti ühiskonnaga. Mõtestama, milline on suhe, mida ettevõtte ühiskonnaga omada soovib,”

Millal on pigem tegemist pelgalt linnukese kirja saamisega veebilehel ilutseva reklaami tarbeks?

kirjeldab Jaakkola. “Näiteks panganduses on levinud põhimõte, et kodanike rahandusalane kirjaoskus ja finantsteadmised annavad parema ärilise tulemuse.”

Ehk siis kui inimene teab, millised kohustused kaasnevad laenulepingutega või mida tähendab krediit, siis teadlikkuse kasv aitab teha ka paremini kaalutletud otsuseid, mis omakorda kasvatab nii inimese enda kui ka teda teenindava ettevõtte jätkusuutlikkust.

Ühiskondliku mõju saavutamiseks on koostöö äri sektoriga vabaihenduse jaoks muutunud vaat et möödapääsmatuks.

Jaakkola rõhutab, et korruptsioonienetusele mõeldakse endiselt võrdlemisi vähe, aga see puudutab kõiki ühiskonna liikmeid, sealhulgas ettevõtjaid.

“Korruptsioon on risk ettevõtlusele, risk äritulemustele, risk strateegia täitmisele. Kui ettevõtte tegutseb korruptiivselt, siis see ohustab terve ettevõtte jätkusuutlikku majandamist, seega on korruptsiooni ennetamine iga ettevõtte huvi ja normaalne osa riskihaldusest. See puudutab lõpuks absoluutselt iga ettevõtet.”

Koostöö alustamise puhul näeb Jaakkola võtmetähtsust Korruptsioonivaba Eesti aktiivsusel oma teemadel ühiskonnas kaasa rääkida – organisatsiooni äratuntavus on toonud kaasa palju kontakte, kuna end on tehtud nähtavaks ajakirjanduses, korraldatud koolitusi, kirjutatud juhendeid ja arvamuskirjandeid, suheldud otse ettevõtete juhtidega.

Ühiskondliku mõju saavutamiseks on koostöö äri sektoriga vabaihenduse jaoks muutunud vaat et möödapääsmatuks, kuna äris toimuv mõjutab tervet ühiskonda, kasvõi juba ainuüksi töötajatele ja töötajatega jagatavate väärtuste, normide ja tõekspidamise kaudu. Paljude vabaihenduste jaoks on osutunud proovikiviks ettevõtjate sisulist huvi tekitada, nii-öelda kõvade teemade vahel pehmetele väärtustele tähelepanu tõmmata, ent Jaakkola viitab ka helgemale poolele.

“Minu jaoks on koostöö olnud väga lihtne vormistada, kuna äri sektor on harjunud seadma selgeid eesmärgi ja plaane – et me näeme mingit tulevikuväärtust, mida tahame luua, ja tahame selle efektiivselt saavutada, seega on hõlpsam konkreetseid samme paika panna.”

Selline koostöö ei pruugi vabaihenduse jaoks tähendada üksnes ühiskondliku eesmärgi täitmist, vaid ka oma jätkusuutlikkuse suurendamist.

“Projektipõhine majandamine ei ole

jätkusuutlik majandamine, kuna rahastuse allikad on pikas perspektiivis ebakindlad. Tänu äri sektori nõustamisele oleme saanud oma teenuseid arendada ja sellega on märgatavalt kasvanud ka meie tulubaas,” kirjeldab Jaakkola.

Trendikas kestlik areng

Kui korruptsioonist tulenev kahju on ettevõtetele sageli kohe ja praegu mõeldav ning mõistetav, siis pikema vinnaga tegevuste, nagu keskkonnahoid, müümine võib osutada keerukamaks. Õnneks on ÜRO seatud üleilmsed kestliku arengu eesmärgid kestlikkuse vaat et uueks trendimõisteks muutunud ning nõnda tunnevad ettevõtted selle vastu ka üha rohkem huvi.

“Ettevõtted, kes ei tegele ühiskondliku kasuga, jäävad üksi,” hindab Arengukoostöö Ümarlauri kestliku arengu koalitsiooni koordinaator Agne Kuimet. Aprilli alguses loodud koalitsioon toob kokku osalised kõigist kolmest sektorist ning on seadnud eesmärgiks ei midagi vähemat kui Eesti muutmise heaoluriigiks, kus valitsetakse, toodetakse, tarbitakse ja kujundatakse poliitikaid kestlikkuse põhimõtete alusel.

Kuimetit paneb muigama, et kui sageli hindavad vabaihendused oma heade eesmärkide kohest kõlavust üle, siis koalitsiooni puhul jäädigi prognoosidega tulemustele kõvasti alla.

“Arvasin, et kui saame koalitsiooni stardipakule üks-kaks ettevõtet, siis on

AS Eesti Raudtee riskijuhtimise ja siseauditi osakonna juhataja Taavi Saat koostööst ühinguga Korruptsioonivaba Eesti

Äri- ja valitsemiskultuur ning väärtused on majandus- ja sotsiaalses keskkonnas muutunud. Nende muutustega soovib Eesti Raudtee kaasas käia ja olla oma tegemistes nüüdisaegne, läbipaistev ja eeskujuks olev ettevõtte. Üks samm, mille Eesti Raudtee oma ärikultuuri parendamiseks ette võttis, oli tõsta töötajate teadlikkust korruptsiooni- ja pettuse ennetuse meetmetest – igal aastal osaleb sellistel koolitustel ca 50–60 töötajat, 2018. aastal juba üle 80 töötaja. Sellest algas ka Eesti Raudtee sisulise koostöö Korruptsioonivaba Eesti MTÜ-ga, kuna pidasime nende emaorganisatsiooni ning valdkonna rahvusvahelist organisatsiooni Transparency Internationali sel alal kõige pädevamaks partneriks. Toimuvad koolitused ongi sümbioos Korruptsioonivaba Eesti ja Eesti õiguskaitseametite teadmistest.

Koolituste loogilise jätkuna tekkis meil Korruptsioonivaba Eestiga koostööleping, kuna oleme veendunud nende kogemuste ja teadmiste kasulikkusest Eesti Raudteele. Eelkõige on kõige tähtsam sellise koostöö juures ettevõtte enda soov ja tahtmine – väline pool ei saa tulla meie eest midagi ära tegema ning valmistoodanguga ei pruugi saavutada püstitatud eesmärki. Selleks sai korruptsiooniennetusprogrammi loomisel ja koostöökokkuleppe sõlmimisel järgitud

põhimõtet *let's keep it simple* ehk asi peab olema lihtne, arusaadav ning töötajatele mõistetav.

Eesti Raudteel on hea meel tõdeda, et oleme tundnud koostöö esimesest päevast peale KVE soovi läbi viia tegelikke muutusi meil ja ühiskonnas tervikuna nii korruptsiooni- ja pettuste ennetuses kui ka valitsemiskultuuris.

Üks olulisemaid asju, mille kohta KVE meile head nõu andis, on see, et ettevõtte vajab selgeid ja töötajatele arusaadavaid väärtusi. Selle aasta alguses valisime koos töötajatega Eesti Raudtee uued väärtused ning tunnistan ausalt, et nendele viitamine on teatud arusaamu ettevõttes selgemaks teinud. Väärtustele tugineb eetika, mis on üks viiest valitsemiskultuuri komponendist ja oluline nüanss ka meie ettevõttes korruptsiooni ja pettuste ennetamisel.

Minu jaoks on koostöö vabaihendusega esmakordne ja mõistan väga hästi, et KVE tegutseb suuresti sotsiaalse vastutuse eesmärgil, mis julgustab mind andma nõu ja soovitusi ka teistele, et kui Korruptsioonivaba Eesti teile uksele koputab, siis laske nad julgusti sisse. Nende lahkumise järel olete oluliselt teadlikumad ning oskate paremini oma ettevõttes korruptsioonivastaseid muudatusi läbi viia.

juba hästi, aga juhtus niimoodi, et asutamiskoosolekule tuli 16 tulevast liiget, kellest lõviosa on ettevõtjad,” meenutab ta, ja räägib, et säästlik areng on trenditeemana äri sektorisse jõudnud. “Oli aeg, mil vastutustundlik ettevõtetus oli uus kuum teema, millega ettevõtjad kaasa tulid, nüüd on selleks kestlikult tegutsemine ja kestlikult tootmine. Äri sektor on tubli ja teeb mitmes mõttes riigistruktuuridele silmad ette.”

Suurt rolli mängivad siin need ärid, kelle ematettevõtted asuvad Skandinaavias, kus tänaseks on ühiskondlik vastutus juba loomulik osa äritegevusest. Sama kordavad üksteise järel nii äri sektori kaasamisega tegelevad kodanikuaktivistid kui ka ettevõtjad ise – väärtusi kannavad Eesti ettevõtluskultuuri rahvusvaheliselt toimetavad ettevõtted. Märksa keerulisem on lugu nendega, kes moodustavad arvult valdava enamiku siinsest ettevõtlusest – keskmise ja väikese suurusega ettevõtetega.

Suurt rolli mängivad siin need ärid, kelle ematettevõtted asuvad Skandinaavias, kus tänaseks on ühiskondlik vastutus juba loomulik osa äritegevusest.

“On selge, et Eesti väikeste ja keskmiste ettevõtete peamine probleem on ellujäämine ja siis ei jõua mõelda sellistele teemadele, aga see pole ka enam reegel,” hindab Kuimet.

“Kui vaadata vastutustundlike ettevõtete indeksit, siis seal on väiksemaid ettevõtteid ka. Väga palju oleneb juhust. Kõik on inimeses kinni: kui juht näeb maailma laiemalt, siis ta teeb ka ettevõtte selliseks, sest iga kord ei jää kestlikud otsused raha taha, vaid vastupidi, paljud kestlikud otsused oleks just rahaliselt kasulikud.”

Kuimeti sõnul kõlab Eestis endiselt sageli müüt, et ühiskonna kasu peale mõtlemine tähendab automaatselt kasumi äraandmist. Tegelikult näitavad uuringud, et pikalt sotsiaalses teemadesse kaasatud ettevõtete majandusnäitajad pigem paranevad.

“Üleöö kogu oma tegevuse vastutustundlikumaks kujundamisega võib äri line pool hetkeks peatuda, kuna pead otsima uusi mudeleid ja katsetama ning see tõmbab kasumi ja käibe alla, aga pikas perspektiivis jäävad ellu need, kes on sotsiaalsed,” kirjeldab Kuimet maailmas toimuvat.

“Kuna tarbija on tundlik, siis kuigi olime suur korporatsioon harjunud nägema mitte-eetilistena, on nende kõige kiiremini kasvava turuosaga brändid just vastutustundlikud. Tarbija eelistab üha enam eetilist toodet, Eestis võibolla ostujõu tõttu veel vähem, aga see nõudlikkus kasvab.”

Tarbija on see, kelle otsused mõjutavad kõige tugevamalt äri list kasumit, ning seetõttu on iga inimese kätes oluliselt rohkem võimu, kui esmapilgul arvata võiks. Võimuga kaasneb muidugi ka vastutus ning märksa keerulisem on turult tooteid valides veenduda, kes on oma äri päriselt vastutustundlikkusest ja kestlikkusest lähtuvalt püsti pannud ja kelle jaoks see on pigem pinnapealne mainekujundus.

“Ühelt poolt on vastutustundlik ettevõtetus kindlasti sõnakõlks, aga tarbijad on nii teadlikud, et ainult sellest linnukesest enam ei piisa,” hindab oma kogemuse põhjal Loomuse kommunikatsioonijuht Annika Lepp.

Loomus esindab nimelt Eestis rahvusvahelist karusnahavabade tarnijate programmi “Fur Free Retailer”, milles osalevad disainerid, moemajad, rõivaketid ja kauplused ei tooda ega müü ehtsast karusnahast tooteid. Eesti brändidest on seni suudetud kaasata 17 ettevõtet, näiteks Reet Aus, Xenia Joost ja paljud teised. Samuti edendab Loomus kampaania “Taimsed valikud” raames taimetoitude kättesaadavust ja valikut Eesti toitlustusettevõtetes. Täna on liitunud 20 toidukohta.

“Mulle tundub, et isegi kui ettevõtteid ise initsiatiivi ei näita, oodatakse tegelikult, et keegi nendega ühendust võtaks,” hindab Lepp ettevõtjate valmisolekut algatustega kaasa tulla. „Vist ainult ühe korra on meile päriselt ära öeldud, pigem jäetud ootele, et arutame ja mõtleme, ning siis mingil hetkel asja juurde tagasi tuldud. Näiteks Xenia Joost võttis küll pika mõtlemisaja, aga mitte selle üle, kas ta kasutaks karusnahka või mitte, vaid ta töötas palju põhjalikumalt läbi, millised on alternatiivsed materjalid, milline võiks olla tema enda sõnum, kuidas selles võimalikult selge olla.”

Tarbija eelistab üha enam eetilist toodet, Eestis võibolla ostujõu tõttu veel vähem, aga see nõudlikkus kasvab.

Lepa väitel on ettevõtetel antud lubadustest peaaegu võimatu taanduda. Kuigi oma kampaaniates kirjutatakse alla hea tahte avaldustele, mitte lepingutele, on kaalukeeleks taas kord tarbija hääl.

“Need lubadused on nii praktilised, mitte lihtsalt, et kaasan kedagi või ei diskrimineeri kedagi. Toimuv paistab kogu aeg praktikas välja ja kui on lubadus antud, siis suurt sammu tagasi astuda on riskantne,” kirjeldab Lepp. “Üks rahvusvaheline riidefirma tõi enda teadmata müügile karusnahksed esemed, olles ise karusnahavaba programmi liige. See tekitas kohe väga palju furoori.”

Koostöö aluseks on empaatia

Ühiskondlikke algatusi, kuhu äri sektor panustab, ja koostöövorme vabäühendustega on juba mitu, aga mida saavad teha need, kel ei ole tagataskus parasjagu trendikana kõlavat teemat, juba settinud eeskujulikke renomeed või lihtsalt kogemusi, kuidas ettevõtetega edukalt sina peale saada?

“Vabäühendused peavad ise selgemalt kirjeldama, mis väärtust ühiskonnale pakutakse,” arvab Erkkä Jaakkola ja loetleb küsimusi, mida tuleks endale esitada. “Mis on minu enda loodav lisaväärtus, kas mul on teadmisi, mis aitavad ühiskonnal kasvada mingis teatud suunas, kuidas ma

Eestis kõlab endiselt sageli müüt, et ühiskonna kasu peale mõtlemine tähendab automaatselt kasumi äraandmist.

saan neid teadmisi kasulikult moel jagada, kas ma oskan kedagi nõustada, mis koostöövormid veel võiks olla.”

Ettevõtted on pragmaatilised olevused, kinnitab sama küsimuse peale Agne Kuimet. Konkreetsusest peaks seega lähtuma ka vabaihenduste mõtlemine – ei piisa lihtsalt sellest, et jalutada ettevõtja juurde ning jutlustada õilsast koalitsioonist ja ambitsioonikatest eesmärkidest. Suure tõenäosusega vaid noogutatakse, kinnitatakse et tore algatus, ja küsitakse seejärel, et miks ikkagi mina liituma peaksin.

“Oma peas tuleks läbi joonistada konkreetsed ettepanekud – et teie tegelete iga päev sellise asjaga, aga koalitsioonis võiksite pakkuda meile sellist asja, sest see on teie tugevus, ja meie pakume omakorda teile seda ja seda. Hästi spetsiifiline ettepanek peab olema. Pole isegi oluline, kas algne ettepanek sellisena teostub, vaid see, et ettevõtja näeb, et oled tulevase koostöö enda jaoks läbi töötanud,” mõtiskleb Kuimet. “Umbluu siin ei toimi ja universaalse asjaga on raske. Hästi kohandatav pakkumine peab olema ettevõttele sobiv, ja mis seal salata, alati on hea idee püüda kõige kõrgemat juhtkonda, aga see ei ole iga kord võimalik ja siis tuleks läheneda võtmeosakonnale. See võib olla kommunikatsiooniosakond, strateegiaosakond, võtmeinimesed tuleb üles leida, kellega pakutav selgelt haakuks.”

Maris Ojamuru rõhutab, et kõige enam sõltub edu uste avamisel võimest mõista ja olla empaatiline – milline on ettevõtte vajadus, mis väärtust suudab ühendus pakkuda, kuidas võimalik koostöö saab ühiskonda aidata või ühiskonna probleemide lahendamiseks pakkuda.

“Esiteks, väga palju keskendutakse sellele, mida meie teeme, mis on meie eesmärgid, aga võiks lähtuda sellest, mis võiks ettevõtet kõnetada, olla ettevõttele selliseks suunanäitajaks, aitaks vajadusi uudsel moel lahendada, näiteks töötajaid ägedamal moel kaasata, teenust või toodet arendada. Hästi palju häid näiteid on sotsiaalsete probleemide lahendamiseks häkatonide abil ja samal ajal ettevõtete töötajate kaasamisest põnevatesse kaasustesse, see aitab igapäevavaruini ületada.”

Teiseks rõhutab Ojamuru võimekust oma mõjust rääkida ja seda ka konkreetset näidata – ehk siis vähem juttu, rohkem andmeid. Inimesed kipuvad infoküllastuse tingimustes väsimat juba pooleleheküljelise

Mantrana jääbki kõlama, et number üks oskus, mida vabaihendused peavad õppima, on enda teiste sektorite kingadesse sättimine.

teksti lugemisest, üksik number võib sellest oluliselt veenavamalt mõjuda.

“Kolmas märksõna on see, et ajastus on väga oluline. Sageli vabaihendused mõtleavad, et täna lähen küsin, miks te kaasa ei tule, aga ettevõtete koostöö planeerimine on väga pikk. Kui täna hakkad koostööd planeerima, siis 2019. aastaga on juba keeruline. Ettevõtte toimimist tuleks ikkagi tunda, proovi teda jälgida, kes midagi meedias räägib, mis on ette-

võtte valukohad. 95% ajast peaks panema ettevalmistusele.”

Mantrana jääbki kõlama, et number üks oskus, mida vabaihendused peavad õppima, on enda teiste sektorite kingadesse sättimine – ärisektori puhul lähtumine ettevõttest ja tema huvidest.

“Mis iganes temaatika parajasti teemaks on, keskkonnahoid või mingi sotsiaalne aspekt, välja tuleks tuua see, millest ettevõtte võidab. Ma arvan, et niimoodi on palju lihtsam läheneda. Väärtustest, strateegiatest saab konkreetseid numbreid välja tuua, samuti saab rääkida arenumate naaberriikide kogemusest, mis ennustab ka meie tulevikku,” ütleb Annika Lepp.

“See juhtub nii kiiresti, näiteks taimetoitluse levik. Tänapäeval ei saa ükski toidukoht hakkama ilma mõne taimetoiduta menüüs. See areng on kiire ja alati on parem olla sammuke ees kui sammuke taga. Tarbija teadlikkus kasvab väga kiiresti.”

Tallinna Lennujaama keskkonna protsessijuht Ingrid Lai kestliku arengu koalitsiooniga liitumisest

AS Tallinna Lennujaam otsustas koalitsiooni liikmeks astuda, sest säästev ja vastutustundlik suhtumine meid ümbritsevasse keskkonda on väärtus, mida hindavad kõik Tallinna Lennujaama töötajad. Lennundus on valdkond, mis paratamatult mõjutab olulisel määral keskkonnaseisundit ja -ohutust. Seetõttu peame pingutama, et leevendada oma ettevõtte negatiivset mõju ja koormust keskkonnale ning olla oma tegevustes võimalikult säästlikud.

Meie eesmärgiks on tagada kontserni kuuluvate lennujaamade säästlik ja vastutustundlik käitamine ja kvaliteetse teenuse pakkumine, säästes seejuures looduskeskkonda.

AS Tallinna Lennujaamal on Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi kultuse ning oma igapäevatoos järgime arusaama, et oluline on ka keskkondlik ja sotsiaalne mõju ehk jalajälg, mille ettevõtte oma eksisteerimisega jätab. Nagu on ka Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumis välja toodud, siis vastutustundliku ettevõtluse puhul on keskne küsimus see, kuidas ettevõtte tagab, et tema

mõju oleks võimalikult positiivne. See tähendab nii negatiivse mõju minimeerimist kui ka positiivse panuse suurendamist – sotsiaalses keskkonnas ja kogukonnas, töökeskkonnas, looduskeskkonnas ja turukeskkonnas.

Oleme oma ettevõtte sertifitseerinud ISO 9001:2015 ja ISO 14001:2015 järgi ning arvestame oma tegevuses laiemat mõju, sest soovime juhtida oma keskkonna-alast vastutust süsteemselt, et aidata kaasa keskkonna-alase jätkusuutlikkuse tagamisele.

Seega koalitsiooniga liitumine on üks võimalus näidata, mida oleme saavutanud ja kuhupoole pürgime ning kuidas AS Tallinna Lennujaam panustab maailma kestliku arengu eesmärkide täitmisel, sidudes kestliku arengu eesmärgid enda kommunikatsiooniga. Samuti on meile oluline tõhustada koostööd teiste koalitsiooni liikmete vahel, et õppida ning leida parimaid võimalusi selles suunas.

Kuna Tallinna lennujaam on koht, kus Eesti kohtub Euroopaga, siis see on just õige koht, kus tõsta avalikkuse teadlikkust maailma kestlikust arengust.

Aasta tegijad

sotsiaalsest vastutusest

Vabaühenduste Liit on aasta tegijate tunnustamisel pärjanud ettevõtteid, kes on olnud ühiskondliku mõtteviisi poolest teenäitajaiks. **MARIA LAANJÄRV** palus tunnustatutel hinnata, kuidas Eesti ettevõtetel vastutustundlikkusega läheb, ning anda nippe, kuidas teised neist eeskuju võtta saaks.

Telliskivi Loomelinnak

Küsimustele vastas tegevjuht JAANUS JUSS.

Kui ühiskondlikult vastutustundlik on Eesti ettevõtetus? Kuidas veenda ettevõtjaid vastutustundlikum olema?

Andku tubli vähemus mulle andeks, aga keskmiselt pean ettevõtete vastutustundlikust niruks. Jah, pealtnäha ollakse teadlikud teema olulisusest. Paljud on sõnastanud oma väärtused ning edastanud need kommunikatsiooni- ja turundusosakondadele. Kuid järgnenud tegevused on paljuski näilised, sõnastatud väärtusi sisuliselt omaks võtmata ja ettevõttes sisulisi muudatusi ellu viimata, kuna need on ebamugavad.

Ettevõtted muutuvad vastutustundlikumaks omaniku ja juhtkonna sisemise veendumuse, klientide teadlikkuse, nõudlikkuse, ostujõu kasvu ja tajutud ühiskondliku surve mõjul. Osalt on mõistetav, et nii-öelda pehmetel teemadel valutatakse rohkem südant Maslow' püramiidi ülemistel korrustel. Ent kui see nii jääb, on tegemist probleemiga.

Mõned aastad tagasi kirjutati vastutustundlikust ettevõtlusest palju ja tundus, et ajad on muutumas. Ent teema läks moest ja ettevõtted nägid, et piisab sõnadest või väga pindmistest tegudest, mis äritegevuse ülesehitust sisuliselt ei reformi.

Avaliku ootuse blufist nähti läbi. Suur osa elanikest ostab endiselt hinna järgi ning peab ühiskondlikku ja keskkondlikku hoolivust liigseks luksuseks. Vastutustundlikel ettevõtetel on oma nišiklient olemas, ent kogu tarbijaskonna seas lahustub see ära. Abi pole ka sellest, et vastutustundliku äriajamist või tarbimist raamistatakse edukalt hipsterite, pehmode või Brüsseli ees koogutajate totra kiiksuna.

Progress kulgeb vahel sinka-vonka trajektoril. Seepärast usun siiski, et jää liigub. Et iga aastaga ellu ja ärisse astuvate noorte põlvkondade surve süveneb mõtteviisi: sotsiaalne vastutus ei ole turunduskulu, vaid investeering, mis kajastub lõpuks ka kasumiaruandes. See võtab lihtsalt aega.

Kuidas said Telliskivi Loomelinnaku algusaegadel paika vastutustundlikkuse põhimõtted, et toetate eri algatusi, korraldate oma üritusi

keskkonnasõbralikkust silmas pidades ja arvestate linnaku mõjuga kogukonnale ja linnaosale laiemalt?

Me ei ole neid väärtusi või põhimõtteid deklaratiivselt või poeetiliselt kirja pannud. Püüan ka vältida fraasi "sotsiaalne vastutus", et mitte libastuda laiska, trafaretsesse mõtlemisse, kus "päris äri" on midagi fikseeritud ning vastutus piirdub ühekordse žestiga, mis justkui karmaindulgentsi ostab, à la "trüki-me paberi mõlemale poolele" või "osaleme ettevõtetena Teeme Ära koristuskampanias". See kõlab nüüd kole suureliselt, aga Loomelinnakus on vastutustunne osa meie moraalsest kompassist ja ühiskondlikust rollist. Need on omakorda osa meie ärilisest tegevusest.

Ei piisa, kui igapäevastes äriotsustes püütakse vähendada pelgalt äritegevuse negatiivseid mõjusid. Loomelinnak on võtnud ühiskonnas seisukoha ja aktiivse rolli. Kõik otsused peegeldavad meie inimestena olulisi väärtusi. Püüame olla aktiivsed osalised sellise Kalamaja, Tallinna ja Eesti kujundamises, millist oma lastele jätta tahame, füüsilisest ruumist mõtlemise ja käitumiseni.

Oleme otsustanud olla suunanäitajad ka siis, kui need puudutavad raskeid teemasid. Oleme oma hoiakutes kompromissitud, läbipaistvad ja avatud ega peida ennast juriidilise keha kaitsva membraani taha.

Millisena näed oma valdkonna tulevikku, kas liigume pigem jätkusuutlikuma ettevõtluse poole või mitte?

Kindlasti liigume jätkusuutlikuma ettevõtluse poole. Sellega püütakse tegeleda. Lihtsamad teemad, mille puhul ühiskonnas on võimalikku opositsiooni vähem, leiavad juba kajastust.

Nn ühiskonda lõhestavad teemad on veel enamasti puutumata, kuid tänapäeva *connected customer*'i ajastul ei saa lõputult hallis alas püsida. Tuleb võtta seisukoht, vahel ka siis, kui see lühikeses perspektiivis jamasid kaela toob. Kui oled otsustanud, milline on möödapääsmatu tulevik, on ka vahepealseid üleminekuraskusi lihtsam alla neelata.

Shhh...

VÄRV VÕIB OODATA
LINNUPOJAD KASVAVAD

PAINT CAN WAIT
BABY BIRDS ARE GROWING

Rimi Eesti

Küsimustele vastas kommunikatsioonijuht KATRIN BATS.

Kui ühiskondlikult vastutustundlik on Eesti ettevõtlus? Kuidas veenda ettevõtjaid vastutustundlikum olema?

Ma arvan, et ei saa öelda, et Eesti ettevõtlus oleks praegu teadlikult väga vastutustundlik. Küll aga näen ma ettevõtjate soovi olla üha vastutustundlikum. Ilmselt on see paljudele oluline seetõttu, et tegemist on trendika teemaga. Sageli tehakse nii-öelda rohepesu ehk teostatakse projekte, mis aitavad mainet parandada, aga sisulist tööd tehakse tunduvalt vähem. Õnneks on ka väga häid ja huvitavaid näiteid, kelle tegemistest oleks kõigil palju õppida.

Rootsis on tehtud uuringuid, kui palju ettevõtted räägivad vastutustundlik olemisest ja kui palju nad tegelikult nii toimivad. Isegi Skandinaavias, kus vastutustundlik ettevõtlus on tunduvalt enam hinnas, kohatab ikka veel seda, et räägitakse rohkem, kui teha jõutakse või tahetakse.

Kui mõni suurettevõtte tahab muuta oma tegevust vastutustundlikumaks, siis millest soovitate alustada, kuidas selle suunas liikuda?

Esmalt tuleks peeglisse vaadata: küsida, mis on minu põhitegevused, mida ma saaks parendada. Näiteks jaekaupmehena võtsime ette vastutustundliku alkoholimüügi, samuti oleme aastaid propageerinud tervislikku toitumist, tegelenud liigse kilekottide tarbimise vähendamisega ning kaasa löönud toidu raiskamise teemalistes kampaaniates. Sinna juurde veel sellised lihtsad sammud nagu sõidetud kilomeetrite arvu vähendamine, tellimissüsteemi paren-

damine, et võimalikult vähe toitu läheks raisku, koostöö Toidupangaga, kelle kaudu saaksime mahakantavat toitu realiseerida.

Kõige selle juures on väga oluline roll meie töötajatel. See tähendab, et ükski neist ülalmainitud projektidest ei õnnestuks, kui meil poleks oma töötajate toetust. Mis sina sellest arvad? Kuidas sina seda parandaksid? Selliseid lihtsaid küsimusi esitasime Rimis oma töötajatele enne, kui võtsime luubi alla alaealiste alkoholi kättesaadavuse Eesti kauplustest. Pole ju vaja tõestada, et kaasamine paneb kaasa mõtlema ja koos teostajatega välja mõeldud lahendused õnnestuvad alati paremini. Ülevalt alla käskude jagamine on nii üheksakümnendad.

Väga suurt uhkust tunneme selle üle, et oleme palju panustanud ka oma töötajate heaolusse. Meie ligi kolme tuhande pealise töötajaskonna rahulolu on meile väga oluline. Ma ei liialda, kui ütlen, et tänu meie toetusele näeb Rimi kauplustes, müügisaalides ja kassades hulgaliselt vähenenud töövõimega inimesi. Selle võimaldamine ja ka sellest kõva häälega rääkimine on kujundanud mõne aastaga uue normaalsuse. Kliendid on harjunud ning üha enam vähenenud töövõimega inimesi siseneb tööturule.

Oleme tänaseks ligi kümmekond aastat vastutustundliku ettevõtlusega aktiivselt tegelenud. Mõistagi pole see aeg möödunud väljakutseteta. Tunnen siirast rõõmu, kui mõni Rimi töötaja pöördub minu poole ideega, mis kannab just keskkonناسäästu või tervise parandamise eesmärki. Võin liialdamata öelda, et paljude meie ettevõtte töötajate üheks väärtuseks on juba vastutustundlik ellusuhtumine. Sealjuures tuleb muidugi tõdeda, et küllap tuleb meilgi ette veel libastumisi ning eksimusi – kellel neid ei tuleks.

Millisena näete kaubandusvaldkonna tulevikku, kas liigume pigem jätkusuutlikuma tootmise ja tarbimise poole või mitte?

Üha sagedamini satub meile tööintervjuule noori, kes ütlevad, et tahavad töötada just meie juures, sest neile meeldib see, kuidas me toimime. Põhimõttekindel ja tööeetikast lugupidav tulevane põlvkond ei lähtu töö otsimisel vaid sellest, kui palju keegi palka maksab. Mõistagi on ka töötasu jätkuvalt oluline, ent võrdsete võimaluste korral tulevad mängu ka muud näitajad, mis valiku ühe või teise tööandja kasuks kallutavad. Selle koha pealt ütlebki minu kogemus ja kõhutunne, et tagajärgedele mõtlemata vaid kasumile orienteeritud ettevõtted on ühel hetkel fakti ees, et nende värvatavate valik on kaunis kesine.

Mitte vähem tähtis pole vastutustundlikule ettevõtjale ka see, et oma tegevusi hoolikalt üle vaadates ja keskkonناسäästlikke lahendusi otsides toob see pikas perspektiivis ka rahalist kasu. Mida enam läbimõeldud on meie tegevused, seda väiksem on meie keskkondlik jalajälg ning väiksemad kokkuvõttes ka kulud. Tõsi, see võib võtta aega, aga enamik ettevõtjaid ju ei alustagi äritegevusega vaid lühiajalist perspektiivi silmas pidades.

Lõpuks, vastutustundlik äritegevus on minu hinnangul iga ettevõtja kohustus. Nii nagu lapsevanematena kanname hoolt, et meie lapsed kasvaks tublideks. Meil on teatud hulk väärtusi, mida eeldame, et meie lapsed kindlasti omandaks. Me ju tahame olla nende üle uhked! Nii peaks ka ettevõtja mõtlema, millise jälje tema äritegevus jätab. Kas ta saab kindlalt öelda, et tal ei ole häbi tulevastele põlvkondadele otsa vaadata? Pealegi, puhta südametunnistusega tundub kasum ka poole suurem.

RIMI

Aasta ettevõtja 2013: Reet Aus

Moekunstnik Reet Aus on hea näide sellest, kuidas on võimalik teha seda, mis meeldib, olla samas sotsiaalselt vastutustundlik ning lisaks oma töekspidamisi ja väärtusi ka laiemalt levitada. Oma tegemistega rahvusvaheliselt tuntud moelooja on vastutustundliku tarbimise jutlustajana andnud tugeva panuse kodanikuühiskonna arengusse.

Aasta ettevõtte 2014: Telliskivi loomelinnak

Telliskivi loomelinnak ei ole lihtsalt kontori- ja muude pindade ühisnimetaja. Telliskivi Maja OÜ on hooliv peremees, kes kasutab oma asukate aju- ja muud potentsiaali linnaku arendamisel, luues sellega sotsiaalset ruumi ja kogukonnatunnet.

Aasta ettevõtte 2017: Rimi Eesti Food AS

Rimi Eesti on aastaid silma paistnud vastutustundliku ettevõtte, kes edendab tervislikke ja säästvaid eluviise, olgu tegu siis tasakaalus toitumise, pakendite, taastuvenergia või kodumaise talutoiduga. Eriliselt on Rimi silma paistnud osalise töövõimega personali kaasamisel ning oma teenindajate ja klientide harimisega alkoholi ostmise ja tarbimise teemadel nii täiskasvanute kui iseäranis noorte seas.

Reet Aus

Kui ühiskondlikult vastutustundlik on Eesti ettevõtlus? Kuidas veenda ettevõtjaid vastutustundlikum olema?

Oleneb, kellega võrrelda. Põhjamaadega võrreldes on teadlikkus madalam, Aasia poole vaadates kõrgem.

Kas oli raske alustada vastutustundliku äritegevusega? Kas ühiskonna ja keskkonna huvid on sündinud suurematest kasumitest loobuma või aitab vastutustundlikkus brändi levikule kaasa?

Algus oli raske. Aastal 2002 ei olnud keskkonnateemad veel niivõrd tähelepanu

keskmes. Viimased paar aastat on tehtud töö ja endale kindlaksjäämine hakanud ära tasuma. Meie sõnum on selge, tootmine läbipaistev ja inimesed hakkavad vaikselt seda väärtustama. Arvan, et veel mõned aastad ja vastutustundlikkus äris on norm.

Millisena näed rõivatootmise valdkonna tulevikku, kas liigume pigem jätkusuutlikuma ettevõtluse poole või mitte?

Ega meil muud võimalust ei ole. Need, kes tööstust seestpoolt näevad, teavad, et variante pole. Jätkusuutlikkus ei ole mingi möödud trend, vaid uue olukorraga kohanemine. Mida kiiremini see toimub, seda kergem saab olema üleminek.

Mõjufond

lahendab ühiskonna probleeme

Maikus käivitas Heateo Sihtasutus mitme investori kaasabil Eesti esimese filantroopiafondi, mis asub puhuma tuult nende algatuste tiibadesse, mis lahendavad Eesti ühiskonna teravamaid probleeme. Andrei Liimets küsis Heateo Sihtasutuse juhi **PIRKKO VALGE** käest, millega tegu ning kuidas fond ühiskonda panustada plaanib.

Mis on Mõjufond?

Heateo Mõjufond on Eesti esimene ja seni ainus strateegilise filantroopia fond. Fondi loomisega tegime kahte asja. Esiteks kutsusime filantroope tegutsema ühiselt, et nende panus oleks mõjusam. Teiseks anname võimaluse nendele algatustele, mille tegevuse keskmes on ühiskondlik mõju. Toome omalt poolt kaasa 15 aasta pikkuse kogemuse vabäihenduste käivitamisest ja kasvatamisest. Lisades rahale oma teadmised, võimaldame algatustel veel kiiremini ja suurema mõjuga kasvada. Usume, et ühendades erasektori kapitali, Heateo kogemused ja ambitsioonikad vabäihendused, suudame koos ära teha suuri asju.

Esmalt lahendame filantroopide mure, kuhu panustada olukorras, kus toetustaotlusi sajab postkasti iga nädal.

Milliseid probleeme Mõjufond lahendab?

Esmalt lahendame filantroopide mure, kuhu panustada olukorras, kus toetustaotlusi sajab postkasti iga nädal. Aitame filantroopide rahal jõuda nende algatusteni, mis loovad suurimat muutust, ja teeme

seda nii, et nende endi koormus oluliselt ei kasvaks. Nad ei pea võtma tööle inimest, kes laekunud taotlusi läbi töötab ja raha saanud algatustel silma peal hoiab. Selle rolli võtame meie Heateos enda peale.

Eriti just alustavate algatuste jaoks on keeruline saada toetajate juures jalga ukse vahele. Ikka öeldakse, et tõestage ennast ja tulge siis tagasi. Me oleme siin investorile garantiiks, et nende panus loob võimalikult suurt väärtust, ja vabäihenduse jaoks asendame need kümned ukсед, mille vahelt nad peaksid sisse saama, ühega. Selle asemel et käia mitmekümne ukse taga, saavad vabäihendused pöörduda otse meie poole.

Miks otsustasid investeerida mõjufondi?

“Otsustasime panustada Mõjufondi, et olla osalised Eesti ühiskonna arengu positiivses mõjutamises ning aidata näha ja lahendada kitsaskohti meie ümber, mis pikas perspektiivis puudutavad kõiki meid ja meie tulevikku. Heateo Mõjufondil on tugev meeskond, kes on ennast juba tõestanud, sealt on tärnanud nii mitugi vajalikku ja juba töötavat projekti. Mõjufondi algatuste spekter tuleb loodetavasti lai, puudutab ühiskonna sektoreid laiemalt ning annab positiivseid impulsse kitsaskohtade lahendamisel edasiliikumiseks.”

- Jaanus Kosemaa, Kawe

“Otsus tuli üsna lihtsalt, kuna Heateo Sihtasutus ja nende algatused on tuntud ja usaldusväärsed. Kindlasti aitas ka varasem koostöö SPIN-programmi raames ning ühine tegutsemine ühiskondliku mõju osakutega. Heateo tiimi pühendumus ja professionaalsus lubasid suuremate kõhklusteta ka Mõjufondi algatuses osaleda. Kuna Mõjufond toetab suure mõjuga olulisi algatusi, pakkudes sageli nii vajalikku professionaalset tuge kui raha, siis see tundub olevat parim võimalik kombinatsioon. Mõjufond loob võimaluse panustada sellistesse ettevõtmistesse terviklikult ilma, et toetaja peaks algusest peale kõik ise ära tegema – alates projekti valikust, meeskonna võimekuse hindamisest kuni sisulise toeni. Sageli ei ole ettevõtjal võimekust ise seda kõike teha ning Mõjufond annab võimaluse vaatamata sellele nende algatuste juures olla.”

- Egon Talur, Cobalt

Kustkohast tuli algne idee? Kas ja kui, siis millistele eeskujudele Mõjufond tugineb?

Ühiskondlikku mõju taotlemaid fonde on Euroopas ja üle maailma sadu, kui mitte tuhandeid. Tihti paiknevad nad ettevõtete või jõukate perekondade juures. Seda peetakse tavapäraseks, et jõukad eraisikud investeerivad osa oma varast ühiskonda tagasi. Fondidel on muidugi erinevaid

eesmärke. On nii neid, kes taotleavad ainult ühiskondlikku mõju, kui ka neid, kes soovivad sotsiaalsete ettevõtete tuluteenimise potentsiaalilt ka finantskasumit. Tänapäeval investeerivad juba ka pensionifondid sotsiaalsetesse ettevõtetesse. Omamoodi on ühiskonna parandamisest saanud äritegevuse osa. Siin võib arutada, kas see on hea või halb või mida see endaga kaasa toob, aga oluline on, et aina enamatel inimestel maailmas on kokkupuude filantroopia või sotsiaalsete investeeringutega. Oluline on ka see, et vabaühendustesse paigutatud kapitali hulk aina kasvab.

Heategu on juba aastaid European Venture Philanthropy liige ja Euroopa fondide tegevusega hästi kursis. Vähemalt kümme aastat oleme mõelnud ja nüüd tundus, et aeg on küps. Ühtpidi on annetamise teema olnud pikalt pildil, on palju toetajaid, kellel on positiivseid ja negatiivseid kogemused, osatakse ja tahetakse mõelda strateegilisemalt. Samal ajal oleme Heateoga saanud aastate jooksul palju erinevaid kogemusi. Oleme kogenud suuri õnnestumisi, kuid ka ebaõnnestumisi. Nende kogemuste pealt tundsin, et oleme valmis suuremat vastutust võtma. Erasektori raha kaasamine seda kindlasti on ja oleme ülimalt tänulikud, et meid usaldatakse.

Kes ja millega Mõjufondi panustavad?

Mõjufondi selja taga on 14 ettevõtjat ja neli ettevõtet, eelkõige rahalise panusega. Meil on pundis personaliarenduse ettevõtte Fontes, kes on panustanud ka Mõjufondi meeskondadesse ja juhtidesse, samuti juba aastaid rohkem kui 200 tundi aastas Heateo algatuste arengusse. See on neli tundi nädalas ja hetkel ei näi see maht kuidagi vähenevat. Teine partner, advokaadibüroo Cobalt nõustab Heategu seoses kõikide Mõjufondi lepingutega. Pikaajaline on olnud koostöö advokatuuriga, nii saavad ka Mõjufondi portfellis olevad algatused *pro bono* juriidilist nõu. Kõikidel toetajatel on võimalik ka oma teadmistega panustada ja kindlasti kaasame teadmisi vastavalt algatuste vajadustele juurde.

Millega veensite ettevõtjaid ja kui keeruline neid kaasata oli?

Üks tagasiside, mida me mitu korda kuulsime, oli see, et neil on hea meel, et keegi nii põhjalikult nende antud toetuste saajate valimise ja arendamisega tegeleb. Mida kaugemal valdkonnast ollakse,

seada olulisem on kogemustega vahendaja olemasolu. Ärisektoris tegutsevad fondid, mis investeerivad kinnisvarasse või USA ettevõtete aktsiatesse. Neid fonde veavad inimesed, kes jälgivad pidevalt, mis toimub, analüüsivad võimalikke investeerimisobjekte ja teevad selle pealt

Üks tagasiside, mida me mitu korda kuulsime, oli see, et neil on hea meel, et keegi nii põhjalikult nende antud toetuste saajate valimise ja arendamisega tegeleb.

läbimõeldud otsuseid. Sama põhjalikult uurib Heateo Sihtasutus Mõjufondi kandidaate. Lisaks see, et kuna tegemist on strateegilise filantroopia fondiga, siis me mitte lihtsalt n-ö ei kirjuta tšekke, vaid me oleme algatustele väga lähedal. Nõustame neid eesmärkide saavutamisel ja kriitiliste projektide vedamisel. Lööme ise käed külge, kui kriitilisel hetkel on tuge vaja.

Milline on fondi maht ja kas seda võib pidada suureks või väikeseks?

Tahame fondi kaasata kolme aastaga 500 000 eurot, sellest on peaaegu 80% koos. Mahu mõttes on see suurem, kui esialgu loota julgesime. Ja samas kui mõtleme kogu sektori peale, siis KÜSK ja avanevad Norra fondid on selgelt suuremad.

Meile teeb rõõmu, et suutsime seniste rahastusallikate kõrvale luua selgelt erarahal toimiva fondi. Meil on vabadus valdkondade osas, kuhu panustada. Pigem hindavad meie toetajad mitmekesisust, et me ei tegeleks ainult laste või haridusega, kuigi need teemad saavad fondis kindlasti oluliseks. Suurem osa panustajatest on eraisikud ja nende kaasamine annab tava-pärasest suurema paindlikkuse. Tervise valdkonna fondid juba tegutsevad, aga nüüd on ka teistes valdkondades tegutsetaval algatustel võimalus oma kasvu rahastada. Me ei küsi algatustelt projektitaotlust ega kuludokumente. Tahame sisuliselt aru saada, kuidas organisatsioon töötab ja mida on vaja selleks, et tulemusi saavutada. Seame ühised eesmärgid, teeme eelarved ja koostööplaani. Me oleme arvestanud

sellega, et plaanid võivad muutuda, ja sellega, et kohati võib selguda, et algselt valitud suund ei kanna ja vajab ümbermõtestamist. Samas töötame kogu aeg selle nimel, et seatud eesmärged ületada. Oleme avatud ja mõtleme kaasa.

Kes Mõjufondist kasu saavad?

Lihtsalt öeldes on Mõjufondi fookuses mõju. Me otsime algatusi, mis lahendavad olulisi ühiskondlikke probleeme ja mis tegelevad tõsiselt oma mõju mõõtmisega. Me eeldame, et algatustel on tegus ja pühendunud meeskond ning ambitsioon kas oma mudeli toimivust katsetada või toimiva mudeli puhul soov oluliselt kasvada.

Meeskond ja meeskonna võimekus on väga olulised. Näeme oma töös liiga palju juhtumeid, kus projektiraha lõppedes panakse oluline programm kinni isegi siis, kui tulemused olid head. Riik ise ei näita siin kahjuks head eeskuju. Projektijuht kirjutab uue projekti ja hakkab midagi muud vedama.

Me otsime Mõjufondi pigem ettevõtja tüüpi vedajaid, kes näevad, et ilma nende programmita jääb maailm seisma. Kes on valmis selleks, et ette tuleb keerulisemaid aegu, ja ei kohku tagasilööride ees. Ootus, et „riik maksab kõik kinni“, ei ole tihtipeale reaalne. Eriti alustavate algatuste puhul on oluline kombineerida erinevaid ressursse ja panustada võimalusel sellele, et teenida ettevõtlustulu. Seda kõike anname algatustele Kodanikuühiskonna Sihtkapitaliga koos käivitatud NULA inkubaatoris ja aitame Mõjufondi algatustel kolme aasta jooksul ka ellu viia.

Me ei saa tagada, et iga programm on esimesest päevast väga mõjus, aga me peame teadma, mis see soovitud mõju on, ja seda teadlikult kasvatama.

Kuidas tagate, et algatustel oleks mõju?

Mõju mõõtmine on väga huvitav teema. Suudame siin algatustele läheneda individuaalselt. Meil on juba portfellis Kiusamisvaba Kool, mis mõõdab oma tegevuse mõju teaduslikult ning tõendus põhise

standarditest lähtuvalt. See ei oodata kõikidelt algatustelt. Oluline on mõõta oma tulemuslikkust probleemi suhtes – kui eesmärk on vähendada õigusrikkujate korduvõigusrikkumiste taset, siis tuleb mõõta, kui palju see programmi mõjul väheneb, või kui eesmärk on vähendada laste koolist väljalangevust, siis peab see olema peamiseks mõõdikuks.

Mõõtmine on oluline kahest aspektist – õppimine ja vastutus. Me ei saa tagada, et iga programm on esimesest päevast väga mõjus, aga me peame teadma, mis see soovitud mõju on, ja seda teadlikult kasvatama. Mis juhtub, kui me lisame programmi uue elemendi või loobume mingist tegevusest. See kõik peab olema jälgitav ja juhitav. Õppimine on oluline, sest programmi läbiviijad vastutavad oma sihtrühma ees – nad kaasavad programmi inimesi selleks, et nende tulevikku parandada, ja kui see tegelikkuses ei juhtu, siis oleks õiglasem see raha mujale suunata. Me tunneme vastutust ka rahastajate ees – tahame, et nende panustatud eurol oleks tugevalt positiivne väljund.

Meid teeb murelikuks see, et paljud rahastusotsused ei sõltu sellest, kas algatus oma mõju mõõdab või mitte. Ka ministerruumid ütlevad sõnades, et mõju on oluline, aga programmi lõpuks mõõdetakse osalejate arvu, mitte seda, mis nende osalejatega juhtub. Tahame näidata, et mõju hindamine on oluline ja see peaks olema rahastamisel peamine kriteerium. Ei ole mõtet ellu kutsuda programme, mis on

loodud heade soovidega, aga tegelikkuses teevad sihtrühmale kahju või mille mõju ei ole selge. Me ei ole nii rikkad, et sellist tegevust endale lubada. Loodan väga, et tulevikus teeb riik konkursse ja hankeid, kus võidab see, kes näitab kõige suuremat mõju, mitte kõige odavam hinda.

Kes, millal ja kuidas Mõjufondi kandideerima peaks?

Mõjufondi puhul ei ole tegemist projektikonkursiga. Meil ei ole tähtaegu, milleks tuleb esitada oma projekt. Tahame sisuliselt aru saada, kuidas organisatsioon töötab ja mida on vaja selleks, et tulemusi saavutada. Selleks, et endast märku anda, tuleks esmalt Heateo kodulehel heategu.ee/mojufond vastata viiele küsimusele. Seal edasi saate oma ideede tagasisidet. Uued ideed suunama NULA inkubaatorisse küpsema ja juba toimivate lahenduste puhul analüüsime nende tegevust ja plaane. Esimese kolme kuuga oleme jõudnud kogu protsessi läbi teha ühe algatusega ja mitu ideed on veel analüüsi faasis. Oleme avatud uutele ideedele ja meeskondadele. Andke meile endast kindlasti märku!

Heateo Sihtasutus kasvatab ja käivitab alates 2003. aastast ühiskondlikke probleeme lahendavaid algatusi. Nende portfelist on sirgunud organisatsioonid nagu SA Noored Kooli, MTÜ Uuskasutuskeskus, SA Kiusamisvaba Kool ja MTÜ SPIN.

Tuleviku-uurija Aleksi Neuvonen:

sektorite koostöö
võimaldab äriliste ja
sotsiaalsete eesmärkide
saavutamise ühitada

Üle lahe tegutseb organisatsioon nimega Demos Helsinki – iseseisev mõttekoda, mis on võtnud eesmärgiks tuua kokku eri sektorid ning valmistada neid ette kestlikuma, teadmuspõhisema ja demokraatlikuma tuleviku tarbeks. Organisatsiooni ühele asutajale **ALEKSI NEUVONENILE** esitasid küsimusi Maria Laanjärv ja Andrei Liimets.

Te nimetate end tuleviku-uurijaks. Mis selle kõlava tiitli taga peitub?

Ma püüan mõista, kuidas erinevad võimalikud tulevikustsenaariumid võivad teoks saada. See tähendab muutuste ja ühiskonnas tõstatavate teemade kombineerimist ja mõtestamist, kuidas ehitada loogilisi seoseid ja neist tulenevaid põhjuslikke protsesse. Püüdes mõista tänast ühiskonda ja minevikus toimunut, on võimalik koostada ka hulgaliselt alternatiivseid tulevikustsenaariume.

Millised on suurimad probleemid, mida järgmise kümne aasta jooksul näed?

Neid on päris mitu. Esiteks on inimkonnal vägagi piiratud ajaraam, et reageerida kliimamuutustele. Teiseks, ühiskondades on aset leidmas väga suur killustumine. Demokraatlik korraldus on olnud pikka aega kõige efektiivsem viis ühiskondi valitseda, aga mis siis, kui demokraatia ei suuda pikaajalistele muutustele vastavalt kohaneda? Ja kolmandaks, kuidas saaks panna uued tehnoloogiaid tööle enamiku kasuks, selle asemel et koondada rikkust väikese arvu suurfirmade ja nende omanike kätte?

Palun selgita pisut Demos Helsinki tööd. Kust tulevad projektid, millega töötate, kuidas te eri huvigruppidega koostööd teete?

Me rahastame end täielikult projektide abil. Meie taga ei ole ei annetajaid ega fonde ja me ei saa ka riigilt ega kohalikult omavalitsuselt raha. Kõike, mida me teeme, rahastavad meie projektipartnerid. Mis puudutab projekte ennast, siis need on erinevad, alustades uuringute läbiviimisest ja lõpetades muutuste juhtimisega organisatsioonis. Sageli kombineerime neid kahte. Väga tihti soovime mõnest projektist ka teadusartikli kirjutada, et sellest ei teeniks kasu ainult konkreetne partner, vaid tekiks laiem diskussioon ning inimesed asuksid eri teemadel uusi lahendusi välja mõtlema. Töötame koos avaliku sektoriga, kohalike omavalitsustega, linnadega nii Soomes kui ka teistes põhjamaades ja mujal maailmas, samuti koos ülikoolide ja eraettevõtete ning vabaihendustega.

Milline näeb välja teie koostöö erasektoriga? Kuidas mõjutate ettevõtteid uuendustega kaasa tulema?

Kõigi meie projektide teemad on enamasti osa mõnest suuremast muutusest. Võtame ettevõtetega ühendust ning arutame, kas nad vajaksid abi mingi muutusega kohanemisel. Sageli pakume välja suurema valiku probleemidest, mis hakkavad konk-

reetset äri mõjutama. Seejärel püüame aidata parandada ettevõtete arusaama sellest, milline selle muutuse täpne mõju nende valdkonnale pikemas plaanis on ja kuidas sellega harjuda, seda oma innovatsiooniprotsessis ära kasutada, selle ajel uusi lahendusi välja töötada. Sageli on tegemist koosloomeprotsessiga, kuhu ettevõtted kaasavad ka oma valdkonnaga seotud huvigruppe, et töötada lahenduste kallal ja leida uusi partnereid.

Väga tihti soovime mõnest projektist ka teadusartikli kirjutada, et sellest ei teeniks kasu ainult konkreetne partner.

Kui tulevikku vaatavad ja sotsiaalselt vastutustundlikud on ettevõtted, kellega te töötate?

Me töötame ennekõike ettevõtetega, kellel on juba olemas mingi ettekujutus maailmas toimuvatest muutustest ja pikema perspektiivi vaade. Enamasti töötavadki nad valdkondades, mis sisenevad suurte muutuste faasi.

Seega nad näevad juba muutusi, mis mõjutavad äritulemusi, ja siis tulevad teie juurde?

Jah. Need ettevõtted pole allakäigul, vaid pigem lihtsalt näevad tuleviku väljakutseid.

Ärisektori peamine eesmärk on enamasti ikkagi raha teenimine. Sellele eesmärgile ehitatud ärimudelid lähevad sageli kestlikkusega vastuollu. Kuidas te neid end muutma veenate? Kuidas nad reageerivad?

Ühel hetkel võivad need eesmärgid tõesti põrkuda. See on huvitav väljakutse, kuidas ärieesmärke kestlikkusega kombineerida ning panna ettevõtteid mõistma, et tuleb ehitada midagi uut, samal ajal vanast lahti saades. Loomulikult on sissetöötatud ärimudelit keeruline muuta, sest see on ajamahukas ja kohanemine võib olla vaevaline. Ettevõtteid motiveerib see, kui nad näevad, et senine ärimudel, mis on neile pika aja jooksul raha teeninud, ei pruugi enam toimida, või et turule on tekkinud uusi konkurente. Siis hakkavad nad aru saama, kuidas praegu algatatud tegevused ühel hetkel määravaks võivad saada.

Kas Soome ettevõtted üldiselt teadvustavad ühiskondlikke probleeme?

Jah, päris hästi teadvustavad. Mida neil aga senimaani napib, on see, kuidas

seada teadlikkust ka äritegevuse endaga siduda. Kuidas liikuda kahjude minimeerimise juurest lahenduste leidmise ning kestlikkuse ja innovatsiooni juurde. Siin tuleme meie Demosega mängu – aitame ettevõtetel kombineerida ärilist poolt vastutustundlikkuse, kestlikkuse ja innovatsiooniga. Või algatame ise innovatsiooni, võttes ette nõndanimetatud nurjatud probleemid ning leides neist ärivõimalusi.

Eesti ettevõtted on sellisest mõtlemisest veel üsna kaugel ...

Ma arvan, et see sõltub ka sellest, kui rahvusvahelised ettevõtted on. Väga paljud Soome ettevõtted, mis töötavad rahvusvaheliselt, mõistavad et nad peavad leidma viise teistest eristuda, sest nad ei saa iialgi olema kõige suuremad või kõige suurematel turgudel, seega tuleb leida midagi muud, mis muudaks nad atraktiivseks ja teistest paremaks.

Tegelete palju koostööga eri sektorite vahel. Kellelt peaks tulema initsiatiiv, et ühiskonda muuta? Kas muutusi peaks algatama avalik sektor, ettevõtjad või kodanikuühiskond?

Algatus võib tulla ükskõik kellelt neist. Ma arvan, et suures pildis on meil tänu uutele kommunikatsioonivahenditele ja klassikaliste ametitrollide muutumisele üha rohkem võimalusi koostööks. Meil on organisatsioonide koostööks palju paremaid tööriistad. Ma arvan, et tulevikku vaatavad ettevõtted, kes töötavad kasutajakeskse disaini ja lähenemisega, peaksid liikuma sellega veelgi kaugemale, et töötada mitte ainult üksiktarbijatega, vaid tervete gruppide, vabariikide ja liikumistega. See viib kindlasti ärilises mõttes edasi ja aitab ka kodanikuühiskonnal mõista, kes on kaasamõtledajad äriktorist, kes on huvitatud lahenduste leidmisest erinevatele probleemidele, kes leiaks neist probleemidest ärivõimalusi.

Mis on teie enda kõige suuremad väljakutsed kaasamõtledajate leidmisel ja nende mõjutamisel?

Vaja on kõvasti oskusi ja kogemusi. Suurim proovikivi on ilmselt partneri piisavalt hästi tundma õppimine: millised on organisatsiooni sisemised protsessid, milliseid eesmärke nad tegelikult sihivad. See võtab enamasti aega ja nõuab kogemusi, et osata asju edasi liigutada. Küsimus pole ainult

partnerlussuhte loomises, vaid siis ka mingi aja jooksul koos töötamises. Mõnikord võib küsimus olla täielikult ajastuses, kas koostöö õnnestub või mitte. Kui samal ajal toimub kas ühiskonnas või ettevõtte sees midagi muud väga olulist, võib ka väga hea algatus läbi kukkuda. Organisatsioonide arusaamad ajast võivad olla väga erinevad. Töötatakse erinevas tempos. Näiteks võib mõni suur organisatsioon liikuda väga aeglaselt, aga siis võib tekkida erakorraline olukord ja kogu tööprotsess muutub.

Eeldamise asemel, kas miski on hea või halb, tuleks katsetada ja vaadata, mis töötab, ning siis tulemuste üle arutada.

Mida näed sa Demose suurimate edulugudena?

Meie edulugudeks on projektid, millel on pikaajaline mõju. Paljudes Soome ülikoolides, näiteks Helsingi ülikoolis, oleme suutnud algatada uut tüüpi protsessi, milles teadlastel tuleb koos eri huvigruppidega töötada. On toimunud võistlusi, et julgustada tudengeid oma valdkonnas omandatud oskusi uute ettevõtete alustamiseks kasutama. Ida-Soome ülikoolis õnnestus meil muuta tervet nende strateegiat – nüüd keskenduvad nad ühiskonna ees seisvatele probleemidele ja sellele, kuidas avada ennast välismõjule, arendada valdkondi, raamistades neid rohkem ühiskonna vajaduste põhised.

Need on head lood ning sarnaseid jagub eri valdkondadest. Näiteks tegime koostööd ühe ehituspoega ja muutsime nende ärimudelit nii, et nad hariks oma töötajaid soovitama klientidel osta energiasäästlikke töövahendeid. Seega suutsime muuta nende teenust nii, et nad eelistaksid renoveerimisvaldkonnas energiasäästlikkust. Või kohvik, mis hakkas pakkuma jätkusuutlikult toodetud ja tervislikku toitu.

Te rääkisite palju meetodikatest nagu *backcasting* ja erinevad koosloome vahendid. Palun selgita,

milliste meetoditega te töötate?

Kasutame erinevaid stsenaariumi-meetodeid nagu *backcasting*, et harutada lahti võimalused, mis võivad avaneda, ja näidata, kuidas tulevik võib erineda praegusest ja minevikust. Samuti viime läbi võistlusi, kus püstitame väljakutse ja moodustatakse võistkonnad, kus osalevad nii teadlased kui ka ettevõtjad, et pakkuda probleemidele lahendusi. Viime läbi katseprojekte, mis on osad pikemast protsessist. Teeme eelnevaid uuringuid ja algatame väiksemaid katseprojekte, siis hindame, kuidas läks, ja pärast saame vajadusel neid laiendada.

Teie teete taustatöö ja uuringud ning keegi teine viib seejärel plaanid ellu?

Me töötame elluviimisega ka – kasvõi nendesamade eksperimentide järgus. Aga meie peamine roll on ikkagi muutuse käimälikkamise juures. Me ei vii ise muutusi ellu, ei asenda inimesi organisatsioonides, keegi organisatsiooni seest peab selle eest vastutuse võtma.

Lõpetuseks, teie tegevus põhineb uuringutel ja faktidel. On teie töö nõndanimetatud tõejärgsel ajastul keerulisemaks muutunud?

Me liigume ühiskonna poole, kus tehnoloogiad levivad väga kiiresti ja me ei suuda enam tulevikku üksnes mineviku põhjal ennustada. Seetõttu tegeleme tuleviku-uuringutega. Uuringuid ja fakte tuleb kombineerida konkreetsete ettepanekutega, mida ette võtta, ja need omakorda põhinevad sageli paratamatult teadmispõhisel hinnangul. Ja siis tuleb lihtsalt katsetada – nii ju saadki faktid teada, et proovid praktikas, kas miski vastab tõele või mitte. Seega eeldamise asemel, kas miski on hea või halb, tuleks katsetada ja vaadata, mis töötab, ning siis tulemuste üle arutada. Nii näen ma ka poliitika tulevikku.

Backcasting

ehk tuletatav stsenaarium on planeerimise meetod, mille kasutamisel alustatakse soovitava tuleviku kirjeldamisest ning liigutakse siis tagurpidi, et leida poliitilised otsused ja muud vajalikud sammud, et siduda soovitud tulevik tänase päevaga.

Sotsiaalne ettevõtlus seob inimesi

Iga toote tarneahela teises otsas on inimene, kelle elust me teadlikudki olla ei pruugi. Ühe vaprast Uganda naisest Olivia loo panid kirja **DIANA TAMM** ja **AVE-MARLEEN REI** MTÜ Mondost.

Kui maailma majandus on kasvuteel, ei jõua elujärje paranemine sugugi kõigi maailma inimesteni. Laieneb ka löhe maailma rikkamate ja vaesemate vahel – 1% elanikkonnast hoiab enda käes juba üle poole maailma rikkusest, samas kui iga viies inimene arengumaades elab äärmises vaesuses.

Praegu valitsev majandusmudel ei ole jätkusuutlik ning alternatiivide otsimisega tegeletakse aktiivselt.

Üks leitud alternatiividest on sotsiaalne ja solidaarmajanduslik liikumine. Selle eesmärgiks on majanduse tagasivõtmine kogukondade ja väiketootjate kätte ning tarneahela lühendamine otse tootjalt

tarbijani. Solidaarmajanduse osaks loetakse ühistuid, kogukonna- ja sotsiaalseid ettevõtteid, rahavabasisid algatusi ja vahetuskaubandust, jagamismajandust, õiglast kaubandust ja otsekaubandust, ressursside ühist kasutamist, säästvat tarbimist ja keskkonnahoidu soodustavaid ettevõtteid.

Mitu sotsiaalset ettevõtet on võtnud

Olivia elu (esimese) reisi sisse mahtus väga palju: emadepäeva müügiüritus ning õiglase kaubanduse sõprade päev Mondos, ringkäik vanalinnas, suvine aiapidu ja mõttevahetused endiste Eestist Aafrikas käinud vabatahtlikega. Oliviat võõrustasid ka Vanalinna Hariduskolleegeiumi õpilased, Eesti Puuetega Inimeste Koda ja Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus. Samuti võttis ta osa Mondo ja JMK korraldatud ramadaaniteemalisest õhtust.

Kes soovib Olivia ja tema kolleegide käsitööd tellida, siis seda saab teha kas otse Tailoring and Crafts by KDI Facebooki lehel või Mondo e-poest.

Olivia Naava reis Eestisse toimus Mondo arengukoostöö projekti raames, millega edendatakse naisettevõtlust Aafrikas ja mida rahastab Välisministeerium.

oma südameasjaks vähenenud töövõimega ja sotsiaalselt tõrjutud inimestele töö pakumise, nii ka Mondo Crafts. Sotsiaalset ettevõtlust on Mondo arendanud 2013. aastast alates, siis toodi Eestisse esimesed korvid Ghanast, ehted Ugandast ja Keeniast ning tikitud tooted Afganistanist. Jouluperioodil Telliskivi loomelinnaku *pop-up*-poes toimunud esimene müük sai positiivset vastukaja – selgus, et Eesti inimesed tahavad osta toodet, millel on lugu, mille taga on konkreetne inimene.

Viimase viie aasta jooksul on Mondo saatnud oma partnerkogukondadesse Eesti vabatahtlike disainereid tooteid arendama; toetanud käsitöölise koondumist ühistutesse, et need suudaksid end paremini majandada ja kasvada – võtta uusi õpilasi ja arendada kvaliteeti; investeerinud *shea*-või tehase rajamisse Ghanas ning poe-õmblustöökoja rajamisse Ugandas.

Õmblustöökoda, mis kannab nime Kampala Disabled Initiatives, annab kümnele füüsilise erivajadusega naisele võimaluse nii ennast teostada kui ka ära elatada. Mais 2018 sai Mondo Välisministeeriumi toel õmblustöökoja juhi Olivia Naava Eestisse kutsuda. Ratastoolis liikuva Olivia jaoks oli see elu esimene välisreis, mis andis talle võimaluse näha turgu, kus osa töökoja toodangust ostja leiab, ning muidugi ammutada uusi ideid ja ka julgust suuremaid eesmärke seada.

Kuna sotsiaalse ettevõtluse üks eesmärke on ka tarneahela teadvustamine ning viitamine, et igal ostul on tagajärg, iga

toote taga on inimene, tasub jagamist ka Olivia lugu. Olivia sündis üheksalapselise pere noorima lapsena ja juba varakult oli selge, et ta ei hakka kunagi kõndima. Kui ta kooli läks, viidi ta süles klassi, vahetunnis jooksid kõik teised lapsed välja mängima, aga Olivia istus üksinda klassiruumis ning unistas ratastoolist. Paraku ei teeninud tema vanemad piisavalt, et seda osta. Pealegi juhtus ühel hetkel hoopis nii, et tema isa leidis uue naise ja ema jäi lastega üksi. Varsti ei saanud Olivia õed ja vennad enam koolis käia, sest isa ei maksnud nende koolitusid ega käinud külaski. Kogu majapidamine oli Olivia ema õlgadel. Ta sai turul väikese müügikoha ning hakkas müüma banaane, tomateid, sibulaid ja muud toidukraami. Teenitud rahaga sai ta osa lapsi tagasi kooli saata, ehkki aeg-ajalt lõppes raha ikkagi ja Olivia õed pidid juba väga noorelt abielluma.

Oliviale õnnestus emal saada koht Kampala erivajadustega laste koolis. Selle kooli kaudu täitus Olivia unistus ja ta sai endale esimese ratastooli. Ta oli üliõnnelik ja lõpetas kooli heade tulemustega. Kui tuli aeg minna keskkooli, tabas peret järgmine õnnetus, sest suri Olivia õde, kellest jäid maha kolmekuused kaksikud. Olivia ema võttis lapsed enda hoolde ning rahaga oli jälle kitsas. Olivial, kes tahtis saada med-õeks, ei olnud võimalik keskkooli minna.

Ühel päeval helistas talle aga endine õpetaja ja kutsus tööle uude erivajadustega inimesi palkavasse kohvikusse, mille Ugandas rajas Mondo vabatahtlik Siisi. Kohvik ei teeninud küll piisavalt tulu ja tuli mõne aja pärast sulgeda, kuid Mondo pakkus kohvikus töökogemuse saanud noortele võimaluse asutada oma õmblustöökoda – oskused selleks olid kooliajast juba olemas.

Seesama õmblustöökoda pakub Oliviale nüüd nõnda palju sissetulekut, et ta saab toetada ka oma ema. Olivial on abikaasa ja pooleteiseaastane poeg. Loomult on ta väga vaikne ja tagasihoidlik. Ka tema unistused on mõistlikud ja tagasihoidlikud: oma kodu üürikodu asemel ja võimalus pakkuda oma lapsele paremat elu, kui tal endal lapsepõlves oli.

“Eestisse tulek tähendab mulle palju, nägin, kuidas teie ühiskonnas puuetega inimestesse suhtutakse, ja see andis mulle julgust. Tekkis uute tootekategooriate ja ka Eesti erivajadustega inimestega koostöövõimaluste ideid. Praegu ongi meie

õmblustöökoja suurim probleem just tootearendus ja uute klientide leidmine. Edukaks tegutsemiseks ei piisa ainult Eesti turust, me peame ka kohalikult turult hulgitehnikajaid juurde leidma,” kirjeldas oma elu Olivia ise.

Mondo sotsiaalse ettevõtluse suuna eestvedaja Diana Tamm näeb töövõitu just ennekõike naiste isiklikus arengus ja jõustamises: “Kui me Ghanas *shea*-või ühistu ja korvipunujate ühistu löime, oli suurim küsimus, kes on need inimesed, kes sealset tootmist juhtima hakkavad. Sama küsimus tõusis Ugandas erivajadustega naiste õmblustöökoja puhul. Praegu on võrratu näha, kuidas need juhid kerksid esile kohalike ühistu liikmete endi hulgast – nad ootasid vaid võimalust ja arengutuge. Nüüd, aastaid hiljem, ei ole mul kahtlustki, et nii Olivia kui ka meie teised naisjuhid on absoluutselt tasemel. See, millise isikliku arenguhüppe nad on läbi teinud, on imekspandav.”

Diana loodab, et Olivia isiklikule võimekusele mõjub turgutavalt ka külaskäik Eestisse. “Oleme aastate jooksul saatnud kümneid ekspert-vabatahtlike arenguriikide kogukondadesse töötama koos kohalike partneritega, arendama sealseid ühistuid ja organisatsioone. Nüüd on rõõm võõrustada Oliviat siin Eestis, pakkuda talle nii inspiratsiooni ja ideid arenguteks Ugandas kui ka võimalust jagada Eesti inimestega Ugandas toimuvat. Igal sammul on näha, et see on tema jaoks “elu reis”.”

Kuidas sina saad toetada solidaarmajandust ja võrdsemat maailma?

Eelista kohalike, sotsiaalsete ja vastutustundlike ettevõtete ja ühistute tooteid – oma rahakotiga toetame me alati midagi või kedagi. Ole teadlik tarbija, et su raha ei toetaks inimõiguste rikkumist, lapstööjõu kasutamist või või looduskeskkonna hävimist, vaid hoopis kohalikke tootjaid, õiglase kaubanduse ühistute liikmeid ja neid, kes maailma vastutustundlikult suhtuvad. Ka organisatsioonidena saame teha häid valikuid, ostes oma meened sotsiaalsetelt ettevõtetelt või arenguriikide väiketootjatelt, nagu Olivia ühistu Ugandas.

85%

ootab ettevõtetelt ühiskondlikes
küsimustes seisukohtade kujundamist

86%

18-22 a lähem korda, kas tema ja
tööandja väärtused ühtivad

28%

usub, et ettevõtte
ühiskondlikke m

Erasektor, aita!
Ühiskond vajab sind

Kevadel alustas uus üritustesari Hea Kodaniku klubi. Esimesel arutelul pealkirjaga “Erasektor, aita! Ühiskond vajab sind” arutasid ettevõtjad KRISTI LIIVA, JAAN PUUSAAG ja KÜLLI LILLEORG selle üle, kuidas koos vabaihendustega ühiskonda paremaks muuta. Olulisemad mõtted tähendas üles **ANDREI LIIMETS**.

Hea Kodaniku klubi juhata ettekandega sisse Annika Arras, kelle mõtteid saab lugeda ajakirja avaesest. Arras vahendas Milton Nordicsi läbiviidud uuringu tulemusi, mille kohaselt 85% eestlastest ootab ettevõtelt ühiskondlikes küsimustes seisukohtade kujundamist, ent vaid 28% usub, et ettevõtetal on võimu ühiskonda tegelikult muuta. Käärid ootuste ja tegelikkuse vahel ning see, kuidas eri osalised kokku tuua, said ka järgnenud arutelu läbivateks teemadeks.

Maria Laanjärvi

“Valgustunud” ettevõtjatest

Kristi Liiva: See on hästi subjektiivne definitsioon, aga valgustunud ettevõtja on minu jaoks see, kes ei näe ettevõtja rolli üksnes nii, nagu Milton Friedman selle 55 aastat tagasi oma raamatus “Kapitalism ja vabadus” kirja pani. Friedman ütles seal, et ettevõtja peaks olema oma rollis aus, maksma palgad ja maksma maksud.

Jaan Puusaag: Olen võrrelnud valgustatud ettevõtja mõistet valgustatud monarhiaga. Ettevõtja võib olla valgustatud monarh – igaüks võib öelda oma arvamus, ettevõtja võib muidugi teatud määral arvestada ettevõtte sees demokraatiaga, aga kokkuvõttes teeb ta otsuse ise ja valgustatus ja võimekus määravad tulemuse.

Küllil Lilleorg: Oma arengu ja oma

mõju puhul tunnevad need ettevõtjad suuremat vastutust selle eest, mis toimub ettevõtte sees ja ettevõtte ümber. Ja selliste ettevõtete tegevus aitab kaasa nende laiematele eesmärkidele-unistustele.

Jaan Puusaag: Eestis on 103 000 ettevõtet, kes esitavad igakuiseid aruandeid. Ettevõtlusgala hämmastas mind sellega, et ma ei tundnud paljusid ettevõtteid ära – neljast nominendist polnud midagi kuulnudki varem. See näitab, kui pealiskaudne on me teadmine sellest, milliseid ettevõtjaid olemas on. Ma arvan, et inimeste ettekujutus sellest, kui suur hulk ettevõtjaid on valmis ühiskonda panustama, on ilmselt alahindav. Näiteks maakondades, väikelinnades – väga suur osa sellest, mis elu seal elatakse, mida tehakse, mida ehitatakse, see on väga alahinnatud.

Küllil Lilleorg: Kui vaadata ettevõtjate klubisid, siis Lions on hea näide, kus iga väiksema koha peal on kümnekond naist või meest, kes toetavad erinevaid algatusi.

Rahast ja mõjust

Jaan Puusaag: Deklareeritud number ei näita kõiki annetusi. Kõrgete maksude tõttu on ettevõtjad sageli leidlikud, kuidas oma raha heategevusse suunata.

Küllil Lilleorg: Need, kes on juba annetanud, küsivad, kas sellest panusest on ka midagi reaalselt muutunud. Otsitakse uusi ja mõjukamaid lähenemisi. Sageli on annetused tehtud üsna juhuslikult, pole kaugemale mindud ja ülevaadet muutusest kui sellisest, saavutatud mõjust ei ole.

Jaan Puusaag: Ettevõtja igapäevane töö on täis rööprähklemist. Kogu aeg sõidetakse eri teemadega sisse, telefon heliseb. Ja siis tuleb palve, et kuulake ära, vaadake läbi, toetage. Mõne loed läbi, on liigutav lugu, annad midagi. Kui sa saad neid palveid üha rohkem, annad midagi, mõned tulevad tagasi, mõned tulevad liigutavama looga tagasi, siis hakkad mõtlema, et kas antud rahast on midagi saanud ka. Ei võta ju eraldi inimest tööle,

kellele ütled, et kuule, jälgi nende tausta. Ainult väga suured ettevõtted saavad sellist asja lubada. Mina jõudsin nii Heateo Sihtasutusse, kes teeb vajaliku töö ära.

Kristi Liiva: Mina olen töötanud üksteist aastat nii suures ettevõttes, mis saab endale sellist inimest lubada. Kui nüüdisaegne pangandus sündima hakkas, olid pangad esimesed, kelle juurde hakati kõiksugu abipalvetega pöörduma – õppima minekust spordi ja abivajavate peredeni. Alguses oli see hästi vajaduspõhine, kas tahame mingile teemale rohkem õlga alla panna, alles hiljem tekkis strateegilisem mõtteviis, et mis on see, millesse oleme nõus panustama. Artur Taeverele kümne tuhande andmine, et ta saaks välismaal õppida, võib olla väga suure mõjuga investeering. Siin tulebki mõjude hindamine mängu.

Ühe lastekodu juhataja ütles, et ta ei talu enam jõulusid. Kõigi süda läheb suureks, tullakse kingikottidega, kuhjatakse lapsed kommid ja asjadega üle. See summa, mis kulutatakse, peaks olema läbimõeldum. Mida neil lastel tegelikult vaja on? Lähisuhteid, inimlikku kontakti. Tahetakse lihtsalt head teha, aga ei mõelda läbi, miks seda tehakse – sellest ei pruugi kõige rohkem kasu olla, sellel ei pruugi olla mingit jäädavat jälge.

Maria Laanjärvi

Ettevõtja väljapaistvusest

Jaan Puusaag: Olles küüniline, siis need suured ettevõtted, kelle jaoks on vastutustundlik ettevõtlus kuvandi osa, ei unusta ka enda reklaami ära. Kaks konkureerivat pankka ikka sama asja ei toeta. Väikeettevõtjatel on vähem seda omakasupüüdlikkust.

Küllil Lilleorg: Kas see on omakasu? Kui Fontese üks eesmärke on panus juh-

timiskultuuri arengusse, siis me toetame iduettevõtete arengut, panustame Eesti juhtimiskultuuri arengusse. Ei oska öelda, kui omakasupüüdlid see on, kui tahta, et inimesi, kes Eestis töötavad, koheldaks ja juhitaks väärilt.

Kristi Liiva: JLP-s on paigas väga selged mängureeglid. Eriti pärast seda, kui korra vabatahtliku tööga kraavi sõitsime. Meil oli põhimõte, et teeme põhitöö kõrvalt ka tasuta tööd ühiskondlikult kasulikele ettevõtjatele. Aga ühel suvel läks tasakaal paigast, tegime rohkem vabatahtlikku tööd, aga rent ja palgad oli ka vaja maksta. Siis tegime kokkuleppe, et *pro bono* tööks on kindel aeg. Kui võtame midagi teha, siis see kas on kellegi südameasi või see võib olla ka JLP-le turundusprojekt. Nii leiame ka uusi inimesi, kes näevad, et tegime seda ja seda, ehk paluvad meil teha ka midagi muud. Ja meie inimesed õpivad selle käigus mõne uue teema või uue oskuse ja sõna levib.

Ettevõtja võib anda raha, võib – kui inimesed kuuluvad – kaasa rääkida, võib kutsuda kaasa inimesi vabatahtlikku tööd tegema. Kõik need kolm osa peaksid ideaalis mingi probleemi või ühiskonna kitsaskoha lahendamiseks koos töötama. Aga kui sa tahad lihtsalt aidata kedagi, siis viimased aastad on toonud nii palju näiteid, kuidas keegi on kimpus ravimatu haigusega ja sajad tuhanded kogutakse nädalapäevadega kokku. Ja need inimesed ei tee seda sellepärast, et neil oleks vaja oma nimi kuskile saada, vaid et aidata.

On iga organisatsiooni ja inimese sisetunne, kas ta tahab või ei tahta nende teemadega tähelepanu saada. Muidugi on selliseid valdkondi, kus inimesed ei julge sellepärast rääkida, et see on tundlik teema – näiteks ei julgeta valjult rääkida, et andsin raha Vao pagulaskeskusele, sest on inimesi, kes on pagulasküsimuses väga negatiivselt meelestatud, see võib kaasa tuua negatiivse tähelepanu.

Jaan Puusaag: Kui sa toetad üht inimest, võib see tuua kaasa järgmise küsimiste laine. Ma tingimata ei taha, et sellest kunagi rohkem kusagil juttu tuleks, kõiki ei jõua aidata. Ettevõtjad omavahel teavad üsna hästi, kes mida teeb, aga sageli ei taha seda avalikkusele demonstreerida. Samas on vastupidiseid algatusi nagu näiteks Heateo Sihtasutuse Mõjufond, kus sinu nimi võib teisi ettevõtjaid hea algatuse juurde tuua.

Põhitegevuse vastutustundlikkusest

Külli Lilleorg: Fonteses on partneriteks viis naist, kellega me arutame iga jumala koosolek, kas on klientide sihtgrupe, kelle tegevust me ei peaks edendama. Me ei ole sellele konsensusele jõudnud. Teatud kriteeriumid on meil muidugi paigas.

Kristi Liiva: Selle äratundmise sain pangas töötades küll, et on need valdkonnad, kus tahan tööd teha, ja need, kus ei taha – näiteks tubakas, alkohol, hasartmängud, kiirlaenu. Need toovad ühiskonnale liiga suurt kahju.

Jaan Puusaag: Kas hasartmängumaks on ühiskonna jaoks eetilise? Ettevõtjana mõtled, kas täidad reegleid ja teed miinimumi või teed rohkem. Näiteks keemiatööstuses on meil palju regulatsioone, aga teame ka, et on mingeid asju, mida meilt ei nõuta, sest seadused pole sealmaal. Püüame neid ennetada. Töötasudega on samamoodi – on riiklik norm ja samas saan tagada ka väärilise palga, kui tehakse ära rohkem. See ongi ettevõtja vastutustundlikkus – et kas teen miinimumi ära või olen valmis rohkem panustama. See on valikute küsimus ja igal ajal on kindlasti oma hind.

Maria Laanjärv

Ühiskonnas kaasa rääkimisest

Külli Lilleorg: Minu kõige võimsam kogemus on näha, et vabauhendus, äri-sektor ja riik hakkavad rääkima mingi ühiskondliku probleemi lahendamise. See on inspireeriv hetk, kui hakatakse ühiselt arutama.

Kristi Liiva: See nõuab eestvedajat. Me räägime väärtusarendusest ja sellest, millised väärtused on hinnas. Eestis on viis aastat tegutsenud Kiusamisvaba Kool, mis tegeleb ühe universaalse ühiskondliku

probleemi ehk kiusu ennetusega. Kõik on sellest probleemist kuulnud, aga ikkagi tuleb kogu aeg rääkida ja selle nimel tegutseda, et sellisele ettevõtjale oleks poolehoidu, et oleks rahastust, kulutada uksi, paluda erasektorit, et pange õlg alla. Meil on olnud ühiskonnana ainult 25 aastat sellist kogemust, et annetada ja toetada midagi.

Jaan Puusaag: Eelviidatud uuringus arvas 28% inimestest, et ettevõtjad suudavad ühiskondlikke protsesse mõjutada. Ma arvan, et kui küsida ettevõtjate käest, siis see protsent on veel väiksem. On küll illusioon, et käib mingi õudne lobi ja meid kuulatakse, aga Tööandjate Keskliidus maksutöörühma juhina ma näen, kui palju me peame pingutama, et parlamendierakonnad meid üldse ära kuulaks.

Koostööst

Jaan Puusaag: Pärts heategevusorganisatsioonidest pole ma sellist suhtumist kohanud, küll aga kultuurisektorist olen tajunud suhtumist, et anna raha, aga ära sega. Läksin ühele festivalile *pro bono* pakkuma, et tulen aitan juhtimisega, et näha, kuidas raha kulub, kas seda saab efektiivsemalt teha. Põrkasin üsna kiiresti suhtumise otsa, et anna oma toetus ja ära rohkem sega, me teame ise küll, me teame ise paremini. Mitte et tahaks organisatsioonide ühise nimetaja alla panna, aga nad ei tea seda, mida nad ei tea. Nad ei tea, et peab olema eelarve, et peab olema eesmärgistatus, projektijuhtimine, suhtumine on lihtsalt, et teeme asju.

Külli Lilleorg: Mina ettevõtjana tahan alati koostööd. Kui ma appi tulen, siis kirjeldame koos ära muutused, selle, mis on kõige raskem, ning lepime kokku, kuidas mina saan aidata.

Kristi Liiva: See nõuab, et ettevõtjaga oleks nakkumispunkt – midagi, mis läheb inimesele, kes ettevõttes otsustab, korda, või läheb ettevõtte tegevusega kokku. Olen näinud palju soovi midagi teha, aga siis tuleb ka arusaam, et mõlemalt poolt tuleb investeerida rohkem aega teineteise mõistmiseks, teineteise vajadustest aru saamiseks, mitte ainult mõelda, et me tahame mingit asja. Üks asi on raha andmine ja teine asi on ikkagi see, kas on valmisolek aega panustada.

Jaan Puusaag: Meie kasutame mõistet ettevõtte väärtuse kasvatamine – see on palju laiem mõiste kui ettevõtte kasum.

TARTU ÜLIKOOL
sotsiaalteaduste valdkond

Tule õppima magistrikavale „Muutuste juhtimine ühiskonnas”!

- Sessioonõpe
- Täiskoormusel õppimine on tasuta
- Uuenduslikus vormis magistriksam

www.ut.ee/muutustejuhtimine

Avalduste vastuvõtt: 20.06–1.07

Loome koos tugeva kodanikuühiskonna aastaks 2030!

Praegune kodanikuühiskonna arengukava (KODAR) saab 2020. aastal otsa. Kas tuleb maailmalõpp või mis edasi saama hakkab, kirjutab Siseministeriumi kodanikuühiskonna valdkonna nõunik **URSULA KAASIK**.

Esmane mõte, mis seoses kodanikuühiskonnaga tavapäraselt silme ette kerkib, on mittetulundusühendus, mis aitab oma kodukohta arendada ja pakub võimalust enda huvide eest seista. Laiemas käsitluses on kodanikuühiskond kõiki inimesi ühendav osalusühiskond, kus suutlik avalik sektor, tugev erasektor ja aktiivne kolmas sektor teevad koostööd. Seega on võimeka kodanikuühiskonna kujundamine meie kõigi – ettevõtjatest ametnikeni, meediast vabakonna esindajateni – ülesanne, vastutus ja vajadus.

Kuidas kodanikuühiskonda kujundada?

Kodanikuühiskonda kujundame ühiselt. Samas on valitsus määranud, et kodanikuühiskonna arengut kavandab Siseministerium. Täpsemalt koordineerime vabaihendusi toetava poliitika kujundamist ja selleks ettenähtud tegevused on kokku lepitud kodanikuühiskonna arengukavas.

Praegune arengukava kehtib aastani 2020 ja selle kohaselt on meie eesmärk tegetsemisvõimekad kodanikuühendused

ja ühiskondlikult aktiivsed elanikud. Selle eesmärgi poole oleme viimase kolme ja poole aastaga pidevalt liikunud. Näiteks on suurenenud vabaihendustele annetamine, vabatahtlikke ja neid kaasavaid organisatsioone väärtustatakse, pidevalt tehakse tööd, et suurendada vabaihenduste rahastamise läbipaistvust ja parandada kaasamist. Eelmisel aastal avaldatud vabaihenduste elujõulisuse indeksi järgi on Eesti kodanikuühiskonna areng võrdluses Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega tipus. Samas on veel pikk tee minna, et saaksime kõik aastaks 2020 seatud eesmärgid täideks lugeda, ja järgmise kahe aasta jooksul on veel mitu tegevust ees.

Paraku läheneb 2020. aasta kiirelt ja selleks, et kõik huvitatud pooled saaksid uue eesmärgi ja tegevuste sõnastamisel oma panuse anda, oleme alustanud uue kodanikuühiskonna poliitikadokumendi koostamisega. Aprillis ja mais toimusid seminarid kodanikuühiskonna visiooni, murekohtade ja vajaduste sõnastamiseks. Seminaridel leiti, et aastal 2030 võiks Eestis olla aktiivsed, avatud ja haritud inimesed,

kes teavad oma õigusi ja kohustusi. Samuti toodi esile nii digivõimekuse, vabatahtliku tegevuse kui ka rahastuse läbipaistvuse arendamist. Siiski olid need seminarid vaid esimene samm uute eesmärkide, vajaduste ja tegevuste sõnastamisel.

Märksõnaks koosloome

Uue kodanikuühiskonna poliitikadokumendi edukas koostamine ja ühiselt eesmärkide seadmine ei ole vaid ühe ministeriumi või ainult vabaihenduste huvi ja soov. Kuigi koosloomest on palju räägitud, siis kodanikuühiskonna kujundamine on tõepoolest valdkond, kus ilma koosloometa, ühiselt tegetsemise ja ühiste otsusteta häid tulemusi või tõelist kodanikuühiskonda ei saavuta. Vaid koos saame luua selle, mis meid kõiki kõnetab ja kuhu soovime ühiselt pürgida. Järgmise kahe aasta jooksul ootame kõiki pooli aktiivselt kaasa rääkima, millisen soovitakse näha Eesti kodanikuühiskonda aastal 2025, 2030 või 2035. Tulge ühinege meiega Arvamusfestivalil, maakondades toimuvatel aruteludel või veebis!

Kodanikuühiskonna tuleviku planeerimiseks on kavas

**August
2018**

Osalemine koosloome alal Arvamusfestivalil

Arvamusfestivalil käsitleme kodanikuühiskonna poliitika kujundamist ja valdkonna arendamist ning ootame kõiki huvitatuid kaasa rääkima.

Maakondlikud seminarid

Igas maakonnas toimub vähemalt üks avalik arutelu, sh vähemalt üks arutelu vene keeles. Arutelude eesmärk on igas maakonnas arutada kodanikuühiskonna visiooni aastaks 2030, olemasolevaid probleeme ja võimalikke lahendusi.

**August-
oktoober
2018**

**November
2018 –
märts 2019**

Üld- ja alaeesmärkide paikapane

Maakondlike seminaride järel koondatakse saadud teave ja valminud analüüsid esmas- teks üld- ja alaeesmärkideks ja uue programmi tegevusteks.

**November
2018 –
märts 2019**

Programmi löplik koostamine ja kooskõlastamine

2019. aastal valmivad kaks uuringut: "Kodanikuühiskonna arengukava 2015–2020" mõjuanalüüs ja vabatahtliku tegevuse uuring. Nimetatud uuringuid kasutatakse kodanikuühiskonna programmi koostamise alusena. 2019. aasta vältel toimub sellele lisaks 2018. aastal saadud ettepanekute kooskõlastamine teiste ministriumide, vabariiklaste ja partneritega.

**November-
detsember
2019**

Programmi tutvustamine

2019. aasta lõpul valmivat programmi tutvustatakse valitsusele, Riigikogule, EKAK-i ühiskomisjonile ja avalikkusele.

Aarete Laegas

abistab raskustesse sattunud peresid, viies neile vähekasutatud riideid ning muid vajalikke esemeid. MTÜ töö kohta rääkis lähemalt asutaja **KADRI BRITT PÖLDRE**.

Miks ja millal ühing loodi?

Üks minu unistustest oli tegeleda heategevusega, kuid ma polnud veel päris täpselt välja mõelnud, kuidas ja kui suures mahus. Kuigi mul on endal alati olnud olemas soe kodu, toetav pere ja kõik muu eluks vajalik, teadsin, et tahan aidata neid, kel on elus raske ning kes abi kõige rohkem vajavad.

2012. aastal jäi muusik Kalmer Neidla tulekahjus ilma oma kodust, kuid tänu inimeste lahkusele suudeti hätta sattunud perele kiiresti hankida peaaegu kõik vajalik, millest järsku puudu oli. Pärast seda ühekordset heategevusaktiooni avaldas tollane sotsiaalminister Hanno Pevkur meedia vahendusel arvamust, et Eestisse oleks vaja eraldi organisatsiooni, mis suudaks kriitilisel hetkel tagada kiiresti inimestele riideabi ja muu hädavajaliku.

Minu hea kolleeg (ja ühtlasi teine Aarete Laeka eestvedaja) Raido Jaan otsustas üleskutsele reageerida. Ideed ja mõtted said paberile ning hakkasime otsima mõttekaaslast, et üheskoos plaan ellu viia. Raido Jaan pöördus minu poole ning ma ei kõhelnud kaua, sest olin tegelikult sisimas seda võimalust oodanud. 2013. aastal lõimegi heategevusorganisatsiooni Aarete Laegas, mille eesmärgiks on raskustesse sattunud inimeste abistamine. Toetame riideabiga nii tulekahjuohvreid, suurperesid, üksikvane-

maid, eakaid erivajadustega inimesi kui ka teisi toimetulekuraskustes inimesi.

Kui palju inimesi ühingus on?

Aarete Laekal on hetkeseisuga kaks asutajat / juhatuse liiget. Töölepinguliste töötajate arv on kolm. Vabatahtlikke, kes organisatsiooniga peaaegu iga päev toimetavad, on kuus. Lisaks käib meil veel aeg-ajalt abiks üle kümne vabatahtliku. Kes vähem, kes rohkem – nii palju, kui keegi jõuab. Alati ootame kõiki toredaid inimesi meiega liituma, sest koos suudame veelgi enam!

Kust te toimimiseks raha saate?

MTÜ tegevuse toetamiseks oleme avanud Põhja-Tallinnas aadressil Madala 3 toreda heategevuspoe. Heategevuspoe müügist ja annetustest laekuvast tulust tasume Aarete Laeka sorteerimiskeskuse/ heategevuspoe üüri- ja kommunaalkulud, keskuse töötajate töötasud ning abipakkidega seotud transpordikulud – kõik pakid jõuavad abivajajateni meie kuludega. Lisaks on meil müügil heategevustoodetena ilusad ja praktilised rahvusliku mustri torusallid.

Eelmisel aastal esitasime oma projekti

“Heategevusorganisatsiooni Aarete Laegas arenguhüpe” Kodanikuühiskonna Sihtkapitali 2017. aasta vabauhenduste majandusliku elujõulisuse arenguhüppe taotlusvooru ning saime toetuse. Selle projekti eesmärk on muuta heategevusorganisatsioon Aarete Laegas veelgi paremini toimivaks ja võimalikult isemajandavaks organisatsiooniks.

Mis on olnud teie suurim õppetund?

Kuigi tahame väga, ei saa kahjuks kõiki usaldada, kes abi paluvad. Panime organisatsiooni algusajal heausklikult mitu abipakki teele ja veidi hiljem nägime neid asju internetis müügis, kusjuures selle pere juurde viis meie pakid üks hea vabatahtlik koos oma lisatud asjadega. See jättis päris sügava jälje ja kindlasti ka pettumustunde. Kahjuks tööpoolest leidub tänapäeval ka selliseid inimesi ning peame olema hoolikad, keda toetada, isegi kui suure südamega tahaks anda oma toetuse kõigile, kes abi küsivad.

Minule isiklikult on meie organisatsiooni puhul hea õppetund olnud mõte, et unista suurelt, sest unistused täituvad. Aarete Laegas on oma lühikese tegutsemisaja jooksul väga suure hüppe teinud ning see mõte on tulnud kasuks.

Põnevaim ettevõtmine, mis hetkel käsil?

Aarete Laeka töö on iga päev põnev, kuid hiljuti oli meil üks kohtumine SA Hea Hoog turundusspetsialistiga. See asutus tegeleb erivajadustega inimestega ning hakkame tegema koostööd ja planeerima rakendada erivajadustega inimesi ka enda keskuses. Samuti tegeleme praegu eelmise aasta sügisel esitatud ja toetust saanud projektiga, et Aarete Laegast veelgi arendada. Ideid, mida ellu viia, on rohkelt ning mul on selle üle siiralt hea meel!

Mida on teistel vabaiühendustel teilt õppida?

Oleme väike organisatsioon, aga teod on suured. Kõik, mida teeme, on tehtud südamega.

Kus on teil endal arenguruumi?

Kuna töömaht tegi juba alguses üsna kiiresti väga suure hüppe, on teatud süsteemid, näiteks sorteerimises, mida saaks edasi arendada. Meieni jõudvate asjade kogused suurenevad hoogsalt ja seetõttu on vaja juurde mõelda paremini toimivaid süsteeme ning võimaluse korral ka protsesse automatiseerida.

Kui teile antaks üheks aastaks kolm miljonit eurot ja mitte ühtki tingimust selle kasutamisel, siis mida teeksite?

Praeguses Aarete Laeka keskuses puudub ligipääs liikumisabivahenditele ning noored emad kannavad vankreid trepist üles. Selle kolme miljoni soetaksime endale päris oma keskuse, kus oleks hea ligipääsetavus ning palju rohkem ruumi, et saaksime täide viia veel suuremaid unistusi. Uus keskus saaks aidata meil veel korralikult edasi areneda ning luua tulevikus sarnased pesad ka Tartumaale ning Lääne- ja Ida-Virumaale, kus inimesed meid väga vajavad ja ootavad – nõnda saaksime olla abivajatele lähemal ning valmistada rõõmu veelgi rohkematele inimestele.

Liikmete UUDISED

MTÜ Nähtamatud Loomad

Vabaiühenduste Liiduga liitus MTÜ Nähtamatud Loomad! Loomakaitseorganisatsioon Nähtamatud Loomad tegeleb põllumajandusloomade kaitsega Eestis, seistes nende parema kaitse eest ja tutvustades võimalusi, kuidas nii tarbijad kui ka ettevõtted loomasõbralikke samme saaks astuda.

Pagulasabil on valminud õppematerjalid, mis on abiks muu keele- ja kultuuritaustaga laste toetamisel ning mitmekultuurilise ja salliva rühmaruumi loomisel. Käsiraamat ja kaheksa õppevideot valmisid Eesti Pagulasabi ja Tartu Ülikooli eetikakeskuse projekti "Avatud algus: Eesti lasteaedade valmisoleku suurendamine rändetaustaga laste vastuvõtmisel ning kultuuriliselt ja usuliselt mitmekesise ja salliva õpikeskkonna toetamisel" käigus. Uuri lisa <http://www.pagulasabi.ee/avatudalgus>.

Pagulasabi pakub tööd tugiisikutele! Soovid Eestisse jõudvatele pagulastele toeks olla ja neid aidata? Soovid teha osalise koormusega tööd ja hindad paindlikku töökorraldust? Siis kandideeri tugiisikuks! Saada hiljemalt 1. juuliks oma CV ja motivatsioonikiri aadressile taavet@pagulasabi.ee.

Eestimaa Looduse Fond

Eestimaa Looduse Fondi 19. talgusuvi on alanud. Looduskaitse mõtet, elurikkust ja traditsiooniliste tövõtete omavahelisi seoseid tutvustavad ja hulga kasulikku tööd ära teha plaanivad talgureisid keskenduvad sel aastal kimalastele. Kodulehel www.talgud.ee on kõigil huvilistel valida 20 eripärase talgureisi vahel, mis viivad nii väikesaartele, maalilistele niitudele kui ka raskesti ligipääsetavatesse rabadesse.

Maria Laanjärvi

Готовность сотрудничать – ключ к развитию Эстонии

Стр. 2

Анника Аррас пишет в своем эссе о том, как бизнес и третий сектор могли бы совместно заботиться об обществе.

Сперва я поясню, почему я неисправимый оптимист. Недавно я читала статью, в которой говорилось о появлении идиомы «черная овца». В Англии в 18 веке заметили, что в каждом стаде всегда рождается одна черная овца. Тогда на это смотрели, как на воплощение зла и плохую примету, а также черная шерсть ценилась меньше, поскольку ее нельзя было покрасить. А полвека спустя пастухи в Суссексе считали рождение черной овцы счастливым случаем. Теперь научно доказано, что регрессивный ген проявляется в 25% случаев и поэтому на свет появляется черная овца. Она не приносит счастья или несчастье, просто рождается овца другого цвета.

Нигде не обойтись без черной овцы: идеального человека нет в природе. На улице периодически можно столкнуться с такими людьми, будь то предприниматель, активист, чиновник, журналист или политик. Но нельзя обращать внимание только на них. Я в первую очередь смотрю на «белых овец», потому что их всегда больше. И я верю в развитие общества,

которое ориентировано на примеры. Мне кажется, что дела у Эстонии идут хорошо. Это не значит, что нельзя еще лучше или что проблем совсем нет, но я призываю заниматься решением проблем, а не показывать на них пальцем.

Ключ к развитию Эстонии лежит в готовности сотрудничать, уважительной культуре дискуссии, способности объективно оценивать ситуацию, в поведении, которое минимально наносит ущерб нашей жизненной среде и, еще раз подчеркну, в сотрудничестве. Не только в готовности, но и в способности к сотрудничеству.

Наука распределила нас по секторам – государственный, частный, третий – а также нас классифицируют с позиций власти (например, прессу называют «четвертой властью»). Однако нельзя забывать, что все мы – люди и граждане своей страны, вне зависимости от роли на данный момент. Так что ответственность за благополучие государства лежит на каждом из нас.

Активные граждане хотят что-то сделать и изменить к лучшему, им (нам) не безразлично. Многие вещи в мире начинались с большой энергией и жадной изменений, но не многим хватало энергии довести дела до конца – одной лишь воли не достаточно. А где взять средства и возможности?

В свежих статьях об ответственном предпринимательстве о предпринимателях пишут, как о корпоративных гражданах (англ. corporate citizen). Активность корпоративного гражданина не обязательно лишена выгоды, но помимо роста прибыли у нее есть и более широкие цели.

Общественная ответственность предприятий в Эстонии лишь делает первые шаги. У нас есть хорошие примеры предпринимателей, понимающих, что нужно не только извлекать прибыль, но и продумывать свою деятельность с точки зрения общества – каковы ценности, которые мы отстаиваем? Как мы представляем себе будущее среды, в которой мы действуем? В какой мере мы служим примерами для других? Такое мышление сегодня скорее редкость, поскольку многие предприниматели не обдумывают свою деятельность таким образом, не связывают ее с бизнес-стратегией, не говоря уж о публичной стороне.

Эстония – маленькая страна в мировом контексте, но у государства очень важная роль внутри страны: во многих сферах государство – крупнейший заказчик, чье влияние велико и который мог бы служить примером для остальных. То, как и что государство заказывает при помощи госза-

купок, какие ценности подчеркивает (только ли самая льготная цена?), непосредственно влияет на участников тендеров и потом на тех, кто потребляет закупленную государством услугу или продукт. Государство должно задаться вопросом, как оно влияет своими инвестициями на социальную, экономическую и экологическую среду и что можно было бы улучшить.

Для того чтобы общественно ответственное поведение стало естественной частью нашей жизни, необходимо осознанное и постоянное сотрудничество сторон. Надо говорить на понятном языке, чтобы найти точки соприкосновения. Цель предпринимателя – прибыль, цель государства – благополучие граждан, а цель гражданского общества – лучшая жизнь. К результатам приводит совместный труд, то есть сотрудничество.

Насколько ответственны эстонские предприятия?

Стр. 8

Руководитель Форума ответственного предпринимательства Кристийна Эсоп пишет о том, насколько предприятия в Эстонии осознают свою ответственность перед обществом.

Сейчас мы пришли к дискуссии о том, какова роль и ответственность предприятия перед обществом вдобавок к получению прибыли. Параллельно с финансовыми показателями предприятия стали публиковать и социальные показатели и данные о влиянии на экологию.

Социальная ответственность предприятия (англ. corporate social responsibility) означает прежде всего такое управление, которое считается с социальным, экологическим и экономическим влиянием. Помимо прочего, это включает в себя и знание о нуждах заинтересованных групп. Опираясь в управлении на ценности, предприятие посылает обществу сигнал и демонстрирует, что для него важно.

Предприятия, которые не ценят социальную ответственность, делают себе медвежью услугу. Почему? Сегодня люди гораздо лучше осведомлены об общественных проблемах и несправедливости. Современная молодежь зачастую хочет принадлежать к организации, которая способствует дости-

жению какой-либо крупной цели или решению проблемы. Содержание и смысл при выполнении работы ценятся все выше. Умение поддерживать диалог с группами по интересам помогает не только находить новые возможности для бизнеса, но и привлекать таланты.

Работодателям с точки зрения предпринимательства полезно знать, каковы основные дискуссии в обществе и как то или иное предприятие может помочь в разрешении трудностей и проблем, простирающихся за пределы одной узкой сферы.

Все чаще сотрудничество между различными секторами ориентировано на создание устойчивых бизнес-моделей, предназначенных для системного решения проблем. Например, Telia в рамках проекта SmartEnCity сотрудничает с городом Тарту и Тартуским университетом, чтобы создать лучшую, более инновационную и энергосберегающую городскую среду. Совместными усилиями разрабатывается модель умного города, ведется создание интегрированной инфраструктуры в Тарту, анализ и использование больших данных и т.д.

У нас в Эстонии пока что нет системных решений для многих проблем, но мы уже стали значительно более внимательными и смелыми в обсуждении этих тем. Третий сектор, как и предприятия, все чаще предлагает модели сотрудничества для решения проблем: ярким примером тому служит сотрудничество Центра повторного использования с различными секторами.

Привлекая партнеров из бизнеса важно сделать так, чтобы инвестиции поддерживали как развитие самого предприятия, так и общества в целом. В фокусе должны быть люди, которых затронут изменения, и как и для финансовых показателей, следует описывать и связанные с социальным воздействием цели. На эстонском рынке труда все больше ценят человека и окружающую среду, а это значит, что для людей важны осознанное содержание работы, психическое здоровье, а также здоровая еда на столе.

Фонд влияния поможет в решении общественных проблем

Стр. 24

В мае Фонд Heategu при участии

ряда инвесторов запустил первый в Эстонии филантропический фонд, который будет поддерживать инициативы, работающие над решением наиболее остро стоящих в обществе Эстонии проблем, – пишет руководитель фонда Пиркко Валге.

Что такое Фонд влияния?

Это первый и пока что единственный в Эстонии фонд стратегической филантропии. Основав его, мы создали разных действующих в стране филантропов, чтобы их вклад был эффективнее. Во-вторых, мы предоставляем возможность для тех инициатив, которые сфокусированы на общественном влиянии. С нашей стороны прибавим 15 лет опыта по запуску общественных объединений. Объединив знания и капитал, сможем многого достичь.

Какие проблемы будет решать Фонд влияния?

Во-первых, мы решим проблему филантропов: сложно куда-то вкладываться, если каждую неделю в ваш почтовый ящик приходят десятки просьб о поддержке. Мы поможем средствам филантропов дойти до тех инициатив, которые обладают наибольшим влиянием, и сделаем это так, чтобы нагрузка на людей не увеличивалась: не нужно нанимать человека, который будет прорабатывать поступившие заявки и следить за расходованием денег.

Начинающим инициативам особенно сложно убедить филантропов. Часто можно услышать: проявите себя и тогда приходите снова. Здесь мы служим гарантией для инвесторов, что их вклад обеспечит максимальную ценность, а НКО не должно стучаться в 10 разных дверей – достаточно обратиться к нам.

Кто и как принимает участие в работе Фонда влияния?

За фондом стоит 14 предпринимателей и четыре предприятия, которые, прежде всего, вкладываются деньгами. Также мы сотрудничаем с кадровым предприятием Fontes и адвокатским бюро Cobalt, которые профессионально помогают нам pro bono.

См. подробнее: heategu.ee/mojufond

budgetmatador

Too oma (eel)arved ühte kohta!

BudgetMatador on pilvepõhine rahahaldus-
rakendus juhtidele.

BudgetMatador aitab Sul:

Koostada eelarveid
kiirelt ja mugavalt

Hallata tehinguid
ja arveid

Jälgida eelarvete
täituvust

Jagada ligipääsu
ja töötada pilves

Tutvu rakendusega ning lae alla e-raamat
"Kuidas tuua oma (eel)arved ühte kohta?"
www.budgetmatador.com/eelarved

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

EAS
Enterprise Estonia

#zeropaperwork